

Maandblad in 2^e Wereldoorlog van
1 Jan. 1943 tot eind juni 1948
niet verschenen

MAANDBLAD
ORGAAN VAN DE VERENIGING

DRIE-EN-ZESTIGSTE JAARGANG
No. 1 - JULI 1948

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, Arts te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, Rechter te Amsterdam, vice-voorzitter; F. C. Reyers, wnd. seer.-penningm. en redacteur, Apotheker te Purmerend; Dr Ph. A. Coppens, Apotheker te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr G. van Itallie, Substituut-Griffier te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, Kantonrechter te Middelburg; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, Apotheker te Amsterdam; G. E. Windemuller, Arts te Vaassen.

WAT IS KWAKZALVERIJ?

Van zeer geachte zijde werd mij, als voorzitter der Vereniging, onlangs gevraagd eens een definitie van het woord Kwakzalverij te geven. Met het onderstaande zal ik zeker niet iedereen tevreden stellen, maar misschien kan het toch enkele medestanders in onze strijd wel eens van nut zijn.

Kwakzalverij is boerenbedrog; dat is wel het oudste woord; het is ontleend aan de markten waar de „kwak” probeerde zijn waren aan de man (de boer) te brengen.

Als definitie van het woord kwakzalverij dient dan in de eerste plaats het *bedrog* naar voren te komen.

Bedrog met het doel om geld te maken, het publiek geld uit de zak te kloppen, maar dan *uitsluitend* door middel van het speculeren op zijn *wens van ziekten te herstellen*. De kwak trekt zieken naar zich toe door hen genezing voor te spiegelen. *Kwakzalverij is dus bedrog tegenover zieken*, (e.v. ook ingebeelde zieken, wat geen verschil maakt) *met het doel geldelijk voordeel, direct of indirect, te behalen*.

Bedrog, bedriegen, bedriegelijk..... deze woorden als kern van het handelen van de kwakzalver aan te nemen heeft veelal tot misverstand aanleiding gegeven, of men trachtte zich op dit essentiële punt te beroepen, voorgevend dat bij een geval in kwestie toch niet van bedrog mocht worden gesproken en wel op schijnbaar goede grond. Immers komt het herhaaldelijk voor, dat als kwakzalversmiddel een goed en algemeen erkend geneesmiddel dienst doet; ook komt het voor dat een arts zich bezig houdt met handelingen, die als kwakzalverij moeten worden betiteld.

In het laatste geval is er natuurlijk geen sprake van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst; in het eerste werd niet gebruik gemaakt van op zichzelf ondeugdelijke middelen, en tóch kwakzalverij? Ja, juist om de wijze waarop

met de zieke of met de zieken, ja zelfs met de gezonden werd omgesprongen: bedrog en bedriegelijke voorstellingen lagen aan de gewraakte handelingen ten grondslag.

Soms wordt gekwakzalverd uit grove onwetendheid; dit komt veel vaker voor dan men zou denken.

Dit varieert van de eenvoudige, achteloos uitgesproken, raad: „ik zou maar eens een aspirientje nemen”, tot de uitspraak van de leek, die zich kennis op het gebied der geneeskunst aanmatigt en tot een losweg neergeworpen opmerking van een arts, waardoor twijfel rijst in de harten der zieken of der familieleden.

Dat uit het bovenstaande niet mag worden gelezen dat goed verantwoorde onwaarheid, de „pia fraus”, tegenover zieken en huisgenoten niet mag worden toegepast, is voor de deskundige lezer

In memoriam **A. H. van de Velde**

overleden 10 Mei 1946

Ons bestuurslid A. H. van de Velde is de 10de Mei 1946 plotseling overleden. Het zou van grote ondankbaarheid getuigen, wanneer wij dit niet zouden vernemen in het eerste nummer van ons Maandblad, dat nadien verschijnt.

Aan een gedachteniswoord dat de Directeur-Generaal voor de Volksgezondheid, Dr C. van den Berg, aan de verscheiden Pharmaceutische Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid wijdde, ontleen ik:

Vrijdag 10 Mei j.l. werd aan de pharmacie in Nederland een ernstige slag toegebracht door het plotseling overlijden van de eminente pharmaceutische hoofdinspecteur der Volksgezondheid A. H. van de Velde.

Vijf en twintig jaar heeft Van de Velde, die eerst als apotheker in Zaandam gevestigd is geweest, de pharmacie gediend in het kader van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, aanvankelijk gedurende 15 jaar, als inspecteur voor de Zuidelijke provincies in Breda, daarna gedurende drie jaar, als inspecteur in algemene dienst en ten slotte, sedert 1939, als hoofdinspecteur.

Van de Velde werd tot het inspecteurschap geroepen op grond van de voortreffelijke wijze, waarop hij het beroep van apotheker uitoefende. De grote verwachtingen, die van hem bij zijn benoeming werden gekoesterd, heeft hij niet beschaamd. Hij is in de niet altijd gemakkelijke omschakeling van beoefenaar van een vrij beroep tot

ambtenaar volkomen geslaagd.

Het is dan ook te begrijpen, dat de wijze waarop Van de Velde het inspectoraat in het Zuiden vervulde, hem maakte tot de aangeezenen man voor het ambt van inspecteur in algemene dienst en later voor dat van hoofdinspecteur. Hij heeft in deze functies uiterst belangrijk werk verricht, vooral van voorbereidende aard, dat door de tijdsomstandigheden helaas niet kon worden voltooid. Ik denk hierbij in de eerste plaats aan het ontwerp van een nieuwe pharmaceutische wet, dat door hem in opdracht van minister Romme werd samengesteld en in de zomer van 1939 werd voltooid. Ieder deskundige, die van dit ontwerp kennis neemt, hij moge het met de inhoud al dan niet eens zijn, zal moeten erkennen, dat het een meesterstuk is, van volkomen originele opzet en tot in alle details doorgedacht en scherp geformuleerd.

De oorlog heeft Van de Velde in vele opzichten zwaar getroffen. Zijn gezondheid heeft er ernstig door geleden. Hoe gaarne zouden wij hem als slot van zijn ambtelijk leven een periode hebben gegund, waarin hij de vruchten had mogen zien van het vele voorbereidende werk door hem in de afgelopen jaren verricht. Het heeft niet zo mogen zijn. Moge de Nederlandse pharmacie deze vruchten nog plukken en daarbij dan bedenken wat zij aan deze voortreffelijke vakgenoot verschuldigd is!

wel duidelijk — dat is toch heel wat anders, immers dat bedrog is slechts schijn, terwijl het bedrog van de kwakzalver de schijn van waarheid tracht aan te nemen.

Min of meer spelen met woorden, doch in volle ernst moet als definitie van kwakzalverij blijven vaststaan, dat deze steeds bedrog is tegenover zieken, met het doel voordelen te behalen.

Deze voordelen kunnen dan bestaan uit geld of verhoging van aanzien of waardigheid, hetwelk indirect weer op geldelijk voordeel neerkomt.

Kwakzalveren uit behoefte komt ook nogal eens voor. Er zijn steeds een groot aantal goedwillenden onder aller-

lei bevolkingsgroepen, die op geneeskundig gebied graag allerlei raadjes geven. Volksgeneeskunst is een term, die in de historie betekenis heeft; aan dit begrip zijn zelfs hele boeken gewijd, waaruit allerlei te lezen valt en het is onjuist te denken dat dit alles overwonnen is: de likkepot en het dode kikkertje komen telkens weer uit de hoed van de goochelaar te voorschijn; de belezer en de gezondbidder zijn niet vergeten al wordt aan deze dingen liever een modern tintje gegeven in de vorm van de magnetiseur, de aardstralenberekenaar en het geheimmiddeltje, dat de meeste apotheken maar wat gaarne ten verkoop bieden.

BRENKMAN

Smit's Tuberculosemiddel

Onlangs verschenen op de aanplak-zuilen te Amsterdam oproepingen voor een lezing, die kosteloos te bezoeken was.

De ons van vroeger goed bekende kwakzalver M. Smit Sr uit Zaandijk zou er spreken over zijn *levenswerk* in de strijd tegen de *tuberculose*.

Later volgden strooibiljetten, die er als volgt uitzagen:

Tuberculose kan verdwijnen!

27 April 1948

Op bovengenoemde datum komt de Heer M. SMIT Sr. uit Zaandijk spreken over zijn **LEVENSWERK** in de strijd **TEGEN** de **TUBERCULOSE**, in de **BACHZAAL**, Bachstraat 7 te Amsterdam.

Een geheel **NIEUWE RICHTING** wordt door de spreker aan de strijd tegen deze ziekte gegeven, waarbij **HOOGST MERKWAARDIGE** dingen naar voren worden gebracht, ten bewijze dat deze terecht **GEVREESDE VOLKSZIEKTE VOLKOMEN TE GENEZEN IS**.

Verzuimt niet deze zeer belangrijke lezing bij te wonen!

Aanvang 8 uur n.m. Muz. medewerking door **VRIJ ENTREE** Piet van Egmond

Smit werd nu aan huis bezocht; het is het adres waar zijn middel te koop is: f 5,25 voor een fles van 200 ccM. met op het etiket een man met witte baard en haren, in zijn ene hand een stethoscoop, in zijn andere weer een flesje van Smit's middel.

Hij vertelde dat hij zelf ernstige *tuberculose* had gehad en dientenge-

volge ging hij naar een middel zoeken, n.l. een *genesmiddel*. Zijn middel immers doodt de tuberkelbacil en tast de organen niet aan. Het is absoluut afdoende voor gevallen, waar nog niet aan „geprutst” werd (n.l. chirurgisch behandeld). Als dat laatste gebeurd is, dan is er vaak niets meer aan te doen. Doch zelfs *niertuberculose* wordt door het middel genezen.

Rustkuren geven niets; deze doden de tuberkelbacil niet en zo komt de ziekte altijd weer terug.

Volgens Smit wordt zijn middel door het hele land gebruikt en ook in het buitenland, zodat hij deviezen inbrengt. In het Ned. Sanatorium te Davos gebruiken dertig patiënten het middel, sommigen met medeweten van de dokter.

Hij vertelt dat artsen er sceptisch tegenover staan, jammer genoeg; maar de Overheid geeft meer medewerking, daar Smit extra toewijzingen ontvangt van de rijksbureaux.

Toen de persoon, die op informatie uitging, vertelde dat hij ook *tuberculose* had en daarvan enige verschijnselen opsomde, kreeg hij op zijn verzoek een fles mee met gebruiksaanwijzing. *Smit gaf derhalve geneeskundige raad en bijstand*.

Over zijn collega's is hij niet altijd tevreden; zo sprak hij wat minachtend over Sólman, waar sommige mensen eerst naar toe gaan, vóór bij hem zelf te komen.

Dr H. H. Funke bezocht de Amsterdamse lezing ten dele en gaf het volgende verslag in het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde:

Op 27 April 1948 heeft in de Bachzaal te Amsterdam, (hoe komt de Directie van het Amsterdams Conservatorium ertoe de zaal voor dit doel beschikbaar te stellen?) de bekende kwakzalver M. Smit Sr uit Zaandijk,

een lezing gehouden over bovenaangegeven onderwerp. Volgens de gemaakte reclame (strooibiljetten huis aan huis) heeft de spreker een geheel nieuwe richting aan de strijd tegen de *tuberculose* gegeven.

Helaas kwam uw verslaggever eerst een half uur na aanvang, waardoor hij de inleiding moest missen, echter had hij hierdoor het voorrecht in de gang reeds een „dame in zwijm” aan te treffen, die, nadat zij was bijgekomen, hem vertelde, dat zij als oud t.b.c. patiënte niet kon tegen de schildering van al de narigheid, gevolg van de *tuberculose*, zoals deze juist door spreker was gegeven.

Na de mededeling, dat de heer Smit gaarne na de pauze, schriftelijk bij hem ingediende vragen zou beantwoorden, stroomde de voor twee derde gevulde zaal leeg om van de pauze te genieten (de toegang was kosteloos, terwijl als bijzondere attractie Piet van Egmond muzikale medewerking verleende).

De heer Smit werd op de gang door een drom belangstellenden omgeven, terwijl uw verslaggever twee bekenden ontmoette, die hem enthousiast mededeelden, dat hun dochter, respectievelijk echtgenote door deze man genezen was. (Van één van deze beide patiënten werd bij de huisarts navraag gedaan en bleek, dat patiënte niet aan een bot-tuberculose doch aan een osteomyelitis had geleden!)

Na de pauze las de heer Smit met veel effect het slot van zijn lezing voor, vertelde, dat hij gaarne met artsen samenwerkte, dat zij de diagnose stelden en dat de consultatiebureaux voor de controle zorgden en het moment van herstel aangaven. Hij klaagde steen en been over het gebrek aan belangstelling van de kant van de sanatoriumartsen, die niet bereid bleken te zijn, dit prachtig middel van een niet-medicus proefondervindelijk te proberen. Weliswaar achtte ook hij licht en lucht, rust en krachtige voeding noodzakelijk, doch alleen met zijn middel kon in het algemeen genezing, maar dan ook volledig, in uitzicht worden gesteld, terwijl bovendien die genezing enorm veel sneller zou plaats vinden en er dus jaarlijks tienduizenden guldens bespaard zouden kunnen worden. Bij één patiënt was een Caverne van 12 cm in enkele maanden gesloten, zodat de onderzoekende arts de patiënt had gevraagd of hij zijn caverne met erwtensoep had volgegoten dan wel een of ander wondermiddel had gebruikt? Veiligheids-halve stelde hij nog uitdrukkelijk vast, dat hij nooit patiënten behandelde, dat deden de artsen, wel kwam hij uit pure belangstelling de patiënten bezoeken, doch in het algemeen hield hij zich uitsluitend aan het afgeven van zijn prima genesmiddel aan al diegenen die erom kwamen vragen.

Eindelijk kwam hij tot de bespreking van de vragen, vele waren gemakkelijk te beantwoorden en gaven duidelijk blijk van 's mans „grote kennis van de tuberculose,” andere werden handig omzeild. Op een vraag naar de samenstelling van het wondermiddel, deelde de weldoener der mensheid mede, dat hij niet bereid was op deze plaats die samenstelling te vermelden, doch dat het Rijksinstituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek te Leiden zijn middel had onderzocht en de samenstelling had gepubliceerd.

Op pijnlijk-moeilijke vragen bleef de heer Smit het antwoord schuldig, hij liet zich dan gaarne afleiden door andere vraagstellers; zo dreigde het ook te gaan met het „geval uit het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam”, dat ging zó:

De heer Smit vertelde, dat zijn middel ook tuberculose van de nieren kan genezen, een vorm van t.b.c. waar de artsen nog machteloos tegenover staan, zo o.a. een patiënte, die in het W.G. maar niet genas en toen clandestien zijn middel ging gebruiken, totdat dit natuurlijk werd ontdekt en de ontaarde artsen van het W.G. patiënte verder volkomen negeerden. Gelukkig genas zij toch geheel. Iemand in de zaal wist echter mede te delen, dat volgens de rapporten van het W.G. patiënte niet genezen was, sterker, dat de nier-tuberculose was begonnen na het gebruik van het wondermiddel.

Toen was het, dat een jonge vrouw uit het publiek, mogelijk een medica, naar voren bracht, dat als de heer Smit sprak van een genezen patiënte en de artsen van een niet-genezen patiënte, hij, Smit, zich dus kennelijk toch niet hield aan de uitspraak van de artsen en dat dus daarmee al zijn andere mededelingen omtrent genezing op losse schroeven kwamen te staan. Toen de heer Smit geen antwoord gaf en rustig een ander ging beantwoorden, vroeg een heer uit het publiek om een antwoord op de gestelde vraag en dat antwoord luidde, dat hij de vraag niet had verstaan. De dame herhaalde haar vraag toen vóór in de zaal, maar ook nu antwoordde niet de heer Smit, doch nam een of andere dankbare patiënte het woord om te getuigen van het herstel van één van haar familieleden.

Daarop schoot het de heer Smit plotseling te binnen, dat hij van de directie van het Conservatorium wel schriftelijke vragen mocht beantwoorden, doch geen debat mocht toelaten, zodat hij de bijeenkomst onder hartelijk applaus moest sluiten.

Dit was het einde van een avond zoals er wel meerdere zullen volgen, men vraagt zich met zorg af hoevelen nu weer het slachtoffer zullen worden, hoevelen via vriendjes en kennissen naar de heer Smit zullen gaan, hoevelen

hun goede geld zullen wegslijten ten behoeve van deze „idealist!”, maar ook hoe het in 's hemelsnaam mogelijk is, dat dergelijke bijeenkomsten getolereerd worden! Is het nu heus onmogelijk in ons land een „Commissie met gezag” te vormen, die dergelijke bijeenkomsten kan beletten?

Smit's tbc-middel is al een oude bekende, doch werd in 1947 nog eens uitvoerig onderzocht, waarvan het volgende verslag te vinden is (overgenomen uit Mededelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek) in het „Pharmaceutisch

Smit's TBC-geneesmiddel en Renoval

Smit's t.b.c. geneesmiddel wordt gefabriceerd door Fa. M. Smit Gzn., Hazepad 1, Zaandijk. Volgens opgave van de fabrikant bevat het middel 75 pCt. petroleum, 20 pCt lijnolie en 5 pCt pix liquida naturalis. Het mengsel heeft een bewerking ondergaan, die wordt betiteld met: *rectificata a frigore*”.

Renoval, eveneens een middel tegen tuberculose, wordt bereid door R. de Ronden, Marnixstraat 11, Haarlem en wel uit 75 pCt. petroleum, 19 pCt lijn-

no.	lymphkl.	milt	lever	long	datum dood
1.	+	+	+	—	23-8-46
2.	+	+	+	—	23-8-46
3.	+	+	+	—	28-8-46
4.	+	+	+	?	12-9-46
5.	+	+	+	+	12-9-46
6.	—	+	+	+	21-9-46
7.	—	+	+	+	7-10-46
8.	+	+	+	+	19-10-46
9.	+	+	+	+	4-11-46
10.	+	+	+	?	4-11-46
11.	+	+	+	+	8-11-46
12.	+	+	+	+	17-2-47

+: Bij sectie tuberkelbacillen in het microscopisch praeparaat gevonden.

—: lymphklieren gezwollen, maar geen zuurvaste staafjes in het praeparaat.

olie en 6 pCt. pix liquida naturalis *rectificata a frigore*.

Door Prof. Dr. H. W. Julius te Utrecht werd met Smit's t.b.c. geneesmiddel een onderzoek verricht bij experimentele cavia tuberculose.

Op 25-7-46 werden 18 cavia's geïnfecteerd met een virulente tuberkelbacillen stam (V 6), zodanig, dat één oogje cultuur gesuspenseerd werd in 10 ml zoutsolutie + 10 pCt serum. Elk dier ontving hiervan 0.2 ml in de linkerlies.

Twaalf cavia's werden *iedereen dag* met het middel (Smit's t.b.c. geneesmiddel) behandeld, in zodanige doses, dat zij elk 1 druppel Smit's middel per os kregen. Dit werd als volgt gedaan: in 5 ml water werden 20 druppels door krachtig schudden gesuspenseerd. Deze suspensie is juist stabiel genoeg om door telkens schudden in 0.25 ml 1 druppel verdeeld te houden. De dosis is, vergeleken met die voor de mens, eer hoog dan laag. Het geneesmiddel werd uitstekend verdragen. Zes cavia's dienden als controle. De ene extra lang levende cavia (no. 12) uit de proef werd niet meer behandeld na 8-11-46. Alle dieren overleden aan de ziekte, geen der

Weekblad” van 6 September 1947. Het verslag *) luidt aldus:

In deze Mededelingen zijn opgenomen rapporten omtrent het onderzoek van: 1e. Smit's t.b.c. geneesmiddel, 2e. Renoval.

Het Bestuur ontving de zeer gewaardeerde medewerking van Prof. Dr. H. W. Julius te Utrecht en van Dr H. Vos te Hellendoorn.

Namens het Bestuur van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek,

E. H. Vogelenzang, Voorzitter,
A. J. Steenhauer, Secretaris.

Leiden, Juli 1947.

dieren werd afgemaakt. Tijdens de proef werd geen enkel dier aan intracurrente ziekte verloren. Cavia 12 van de proefgroep bleef onverklaarbaar lang in leven, maar is tenslotte toch aan tuberculose overleden.

De levensduren van de proefdieren waren:

29, 29, 34, 39, 49, 58, 74, 86, 101, 101, 105, 207. Gem. van de eerste 11 dieren 65 dagen, van de 12 dieren 77 dagen. De levensduur van de contrôiedieren was: 35, 53, 74, 85, 104 dagen, gem. 71 dagen. *De contrôle ligt juist tussen de beide gemiddelden van de proefserie.*

Een en ander wordt nog in de volgende tabel samengevat.

no.	lymphkl.	milt	lever	long	datum
1.	+	+	+	—	29-8-46
2.	+	+	+	—	16-9-46
3.	+	—	—	—	7-10-46
4.	+	+	+	—	7-10-46
5.	+	+	+	—	18-10-46
6.	+	+	+	+	6-11-46

(na 8-11-46 geen middel meer toegediend)

Dr. H. Vos, Geneesheer-Directeur van het Volkssanatorium te Hellendoorn paste bij een aantal patiënten met longtuberculose *Renoval* toe. Omtrent zijn bevindingen werd het volgende rapport ontvangen.

Algemene opmerkingen.

De beoordeling van een therapeuticum tegen tuberculose is uiterst moeilijk, in verband met het feit, dat het ziektebeloop zo uiterst grillig en onberekenbaar is, welke therapie men ook toepast of niet toepast. Het is zeker, dat niet alleen lichte gevallen van longtuberculose spontaan genezen, maar zelfs bij ernstige vormen wordt dit zo nu en dan waargenomen. Aan de andere kant komt het herhaaldelijk voor, dat, ondanks een uitstekende behandeling, het beloop ongunstig is, ook in

*) Het betreft Smit's middel en Renoval, die beiden ongeveer dezelfde samenstelling hebben.

gevallen, die men oorspronkelijk niet als ernstig beschouwt.

Wil men een oordeel vellen over de waarde van een bepaalde therapie voor de tuberculose, dan heeft men zich dit grillige ziektebeloop duidelijk voor ogen te houden. Slechts indien de uitkomst van de behandeling, in een aantal gevallen onmiskenbaar beter is dan men op grond van ervaring en van de klinische gegevens zou mogen verwachten, kan men met enig recht de oorzaak hiervan in de toegepaste behandeling zoeken, al blijft in elk geval afzonderlijk de vraag naar het „post aut propter” niet met volstrekte zekerheid te beantwoorden. Dat voor de beoordeling uitsluitend volledig onderzochte en voldoende lange tijd geobserveerde patiënten in aanmerking komen, spreekt vanzelf. De grootste waarde moet hierbij worden gehecht aan geregeld sputumonderzoek en geregelde röntgenologische controle. Algemene indrukken zijn onvoldoende.

Onderzoek.

Het Renoval werd gegeven bij 6 patiënten, allen lijdende aan longtuberculose, zonder uitzondering patiënten, bij wie de prognose twijfelachtig moest worden gesteld. Lichte gevallen werden niet behandeld, omdat hierbij een gunstig beloop, ook zonder toediening van Renoval mocht worden verwacht. Zeer ernstige gevallen werden evenmin behandeld, omdat wij het middel toch een redelijke kans wilden geven. De patiënten werden behalve met Renoval, behandeld op de in het sanatorium gebruikelijke wijze.

Dosering: ongeveer volgens de aanwijzingen van de fabrikant; te beginnen met 3 maal daags 1 dr., dagelijks stijgend met 3 maal 1 dr. tot 3 maal 25 dr., met welke dosis vele maanden werd doorgegaan.

Korte beschrijving der behandelde patiënten.

- I. H.V., v., 19 jr. (1946-113).
Dubbelzijdige caverneuze open longtuberculose. Pneumothorax links, waardoor aan die zijde verbeterd. Rechts grote caverne overgebleven, pneumothorax rechts onmogelijk, na phrenicus-alcoholisatie geen verbetering.
Renoval van 4-10-1946 tot 25-10-1946. Op die datum kreeg patiënte een acute psychose, waarmede zij naar een zenuwinrichting moest worden overgevoerd.
Conclusie: te kort behandeld om conclusie uit te mogen trekken. Een verband tussen het Renoval en de psychose wordt niet aangenomen.
- II. T. ten H., v., 22 jr. (1947-28).
Dubbelzijdige, progrediente, open caverneuze longtuberculose, met een tuberculeus empyeem links.
Renoval van 4-10-1946 tot Juni 1947. Het beloop is progredient gebleven, na de toediening van het Renoval nog sterker dan te voren. Infiltratie

toegenomen, cavernes groter geworden. De algemene toestand is slechter geworden. Het gewicht is gelijk gebleven (± 65 kg). Verschillende klachten verergerden. Geeft veel meer sputum op dan te voren. Sputum sterk +. Bezinkingssnelheid: September 1946: 22/50, Mei 1947: 15/30. Het bloedbeeld was en is normaal.

Conclusie: de te voren achteruitgaande toestand is blijven achteruitgaan. Het Renoval had geen invloed op het ziektebeloop.

- III. v. d. V., m., 31 jr. (1947-91).
Open, caverneuze tuberculose van de rechter bovenkwab. Genezen coxitis tuberculose. (Recidief). Het ziekteverloop was zeer wisselend. De caverne was nu eens groter, dan weer kleiner. Sputum was meer dan eens negatief geweest, de laatste tijd positief.
Renoval van 3-10-1946 tot Juni 1947. De eerste maanden werd de caverne veel groter, de infiltratie nam sterk toe. Later werd het beeld rustiger, de caverne werd kleiner. Het sputum is negatief geworden. Gewicht: vóór en na de behandeling ± 92 kg. Temperatuur steeds normaal.
Bezinkingssnelheid: September 1946: 31/61; Mei 1947: 21/48. Bloedbeeld steeds normaal.
Conclusie: toestand eerst verergerd, later verbeterd, bij een patiënt bij wie herhaaldelijk tijdelijke verbetering was waargenomen.
- IV. A. H., m., 27 jr. (1947-39).
Oude, cirrhotisch-caverneuze, stationnaire, open longtuberculose en larynx-tuberculose. Cyanose, dyspnoe, goede voedingstoestand.
Renoval van 15-12-1946 tot Juni 1947. Gewicht gedaald van 90 tot 88,5 kg. Alle klachten zijn gelijk gebleven, met name de cyanose en de dyspnoe. Het sputum was afwisselend positief en negatief. Het röntgenbeeld veranderde in het geheel niet. Bloedbeeld steeds normaal.
Conclusie: geen enkele verandering in het ziektebeloop.
- V. J. B., m., 23 jr. (1947-32).
Open, caverneuze, cirrhotische tuberculose van de linker long, langzaam progredient. Sputum steeds positief.
Renoval van 3-10-1946 tot Juni 1947. Het proces is langzaam progredient gebleven. De cavernes zijn groter geworden, het proces heeft zich ook meer naar beneden uitgebreid. Het sputum is positief gebleven. Gewicht gestegen van 77,— tot 80,— kg. Normale temperatuur. Geen verandering in de klachten. Bezinkingssnelheid: October 1946: 33/80; Mei 1947: 52/77. Bloedbeeld normaal.
Conclusie: geen enkele verandering in het ziektebeloop.
- VI. D. geb. Z., v., 29 jr. (1947-382).
Vrijwel stationnaire caverne in linker bovenkwab. negatief sputum.
Renoval van 4-10-1946 tot Maart 1947. De caverne is onveranderd gebleven, het sputum bleef negatief. Het gehele beeld bleef stationnair. Goede algemene toestand, normale temperatuur.
Bezinkingssnelheid: October 1946: 33/64, Maart 1947: 38/67. Normaal bloedbeeld.
De klachten bleven onveranderd. In Maart 1947: thoracoplastiek links boven, met volledig succes.

Conclusie: geen enkele verandering in het ziektebeloop tijdens de toediening van Renoval.

Uitkomsten van de behandeling:

Behandeld werden 6 patiënten, 3 vrouwen en 3 mannen, allen lijdende aan caverneuze longtuberculose van matige ernst. Bij één vrouwelijke patiënt (I) moest de behandeling worden afgebroken wegens een niet in verband met de therapie ontstane complicatie.

De 5 overige patiënten werden voldoende lange tijd met Renoval behandeld. De resultaten waren: 1 patiënt verergerd (II), 1 patiënt verbeterd (III), de overige drie onveranderd (IV, V en VI).

De enige patiënt bij wie tijdens de behandeling met Renoval een vooruitgang was geconstateerd, namelijk patiënt no. III heeft intussen, terwijl de Renoval-behandeling nog steeds werd voortgezet, een reactivering gekregen in de vorm van een progressieve infiltratie van de rechter onderkwab met lichte temperatuursverhoging. Het sputum is tot dusverre nog negatief gebleven.

Dit beloop bevestigt de conclusie, namelijk dat Renoval ook in dit ziektegeval van geen betekenis is geweest. *Beoordeling van het Renoval als therapeuticum bij longtuberculose:*

In het algemeen werd geen enkele invloed, noch ten goede, noch ten kwade waargenomen.

Het is niet te bewijzen, dat bij patiënt II de geconstateerde verergering van de toestand met de toegepaste behandeling in causaal verband staat.

De conclusie uit het bovenstaande is, dat de resultaten waargenomen bij patiënten behandeld met Renoval niet beter en niet slechter zijn, dan die, welke op grond van hetgeen gewoonlijk bij dergelijke patiënten in het sanatorium wordt waargenomen, mocht verwacht worden.

Er zijn een groot aantal ziektegeschiedenissen over te leggen van patiënten bij wie eenzelfde ziektebeloop zonder toediening van Renoval werd waargenomen.

Enige waarde voor de behandeling van lijdende aan longtuberculose heeft Renoval niet.

Uit dit alles blijkt overduidelijk, dat wat petroleum, teer, e.d. de tuberculose volledig bestrijden *als men n.l. mensen als Smit geloven moet.*

En velen doen dit en kopen het middel; zij gebruiken het stiekum, achter de rug van de dokter om en weten zeker dat niet door zijn goede zorgen, maar door Smit's middel, de tuberculose gunstig wordt beïnvloed en geneest.

Immers die petroleum wandelt regelrecht naar de tuberkelbacillen en doodt ze!

Gelukkig zijn de eenvoudigen van geest. B.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, Arts te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, Rechter te Amsterdam, vice-voorzitter; F. C. Reyers, wnd. secr.-penningm. en redacteur, Apotheker te Purmerend; Dr Ph. A. Coppens, Apotheker te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr G. van Itallie, Substituut-Griffier te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, Kantonrechter te Middelburg; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, Apotheker te Amsterdam; G. E. Windemuller, Arts te Vaassen.

De kwakzalverij IN DE TANDHEELKUNDE

Om enig inzicht te geven in de chaos, waarin ik U zal binnen leiden, wil ik beginnen met te vertellen, dat de tandheelkundige verzorging van het Nederlandse volk is toevertrouwd aan de tandartsen.

Zij hebben einddiploma H.B.S. of Gymnasium, daarna gestudeerd in de tandheelkunde aan de Universiteit te Utrecht, gedurende 4 jaar, waarna zij hun tandartsexamen hebben afgelegd en hierdoor bevoegd zijn de tandheelkunde uit te oefenen. De studie is nu juist verlengd tot 6 jaar en tevens is hun het recht gegeven te promoveren tot doctor in de tandheelkunde, terwijl naast Utrecht nu ook aan de universiteit te Groningen de mogelijkheid bestaat om voor tandarts te studeren.

Voorts bestaat er een groep van ongeveer 50 tandheelkundigen, die een beperkte bevoegdheid hebben. Het is hun verboden, personen beneden de leeftijd van 16 jaar te behandelen. De tandheelkundigen zijn een uitstervende groep. Het zijn oorspronkelijk tandtechnici, zonder middelbaar onderwijsopleiding, die geen tandheelkundige opleiding hebben ontvangen aan een universiteit. Zij hebben moeten aantonen, dat zij reeds voor 1913 de tandprothese toepasten en hebben bij wijze van overgangsmaatregel het recht verkregen zich „tandheelkundige” te noemen.

Hiernaast bestaan in Nederland een zeer groot aantal onbevoegden, die geen enkele bevoegdheid bezitten tot het uitvoeren der tandheelkunde. Zij hebben meestal slechts de lagere school doorlopen, zijn gipsjongen geworden op een laboratorium en hebben het zo tot tandtechnicus gebracht. Zij zijn dus hiermede geworden tot hulpkrachten van de tandartsen en verrichtten, voordat zij zich wierpen op de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, het zuiver tandtechnische werk. Verder gaat hun opleiding niet en zij mogen

hierdoor dus geen patiënten behandelen. Op een kwade dag, gaan zij, hoewel hun dit verboden is, tanden trekken, gipsafdrukken maken van de mond, gebitten maken en passen bij de patiënten en komen zo van kwaad tot erger. Zij beweren, dat zij tandheelkundige behandeling verschaffen, maar het resultaat is iets, dat in hoge mate de volksgezondheid in gevaar brengt en waartegen de overheid niets doet of maar zeer slap optreedt.

Zij adverteren druk in de dagbladen met velerlei misleidende advertenties en kondigen zich veelal aan als tandheelkundige inrichtingen, tandheelkundige verzorging, middenstandsverzekering enz. of camoufleren zich als reparatieinrichting.

In de advertenties wordt geadverteerd met: Amerikaanse tandheelkunde, plastic gebitten, weegt slechts zoveel gram, naadloze gebitten, nylon gebitten, pijnloos trekken en dergelijk fraais meer en het publiek komt erop af als de vliegen op de stroop. Het gezegde: „het publiek wil bedrogen worden”, wordt hier voor de 100% bewaarheid. Deze inrichtingen bedienen zich dikwijls van colporteurs, die huis aan huis aanbellen of iemand een gebit moet hebben.

Het zijn ware gebitten „fabrieken” en de omzet loopt veelal tot een onwaarschijnlijke hoogte op. Hier wordt er niet aan gedacht hoe aan het publiek een werkelijke tandheelkunde kan worden geboden, maar voorop staat bij deze lieden, hoe zij hun omzet aan gebitten en daarmee hun zaak kunnen vergroten. Tandem, die nog zeer goed behandeld konden worden, vallen ten offer aan de tang, want het grote doel is immers: gebitten maken!

De advertenties zijn in hoge mate misleidend, omdat wat hier met Amerikaanse tandheelkunde wordt aangeprezen, een zware belediging is voor de tandheelkunde in Amerika, die in het

Officiëel

NIEUWE LEDEN:

Prof. Dr L. van Itallie, Amerongen,
J. F. Cley, Deventer.
Mej. S. G. Beckering, Heemstede.

CONTRIBUTIE

De contributie der vereniging bedraagt thans f 5,— per jaar, waarin begrepen is het abonnement op het Maandblad.

De contributie over het jaar 1948 is vastgesteld op f 3,—, daar het orgaan tot nu toe niet kon verschijnen.

Het abonnement op het Maandblad bedraagt eveneens f 5,— (voor 1948: f 3,—).

Leden en abonnés worden verzocht het door hen verschuldigde over te maken op Postgiro 32237, ten name van penningmeester der Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam.

F. C. REYERS,
wnd. secretaris.

„63ste JAARGANG — No. 1 en 2, 1948”.

Na een ongelofelijke hoeveelheid moeilijkheden, durende van de tweede helft van 1945 tot einde 1947, kwam ik in het bezit van de officiële toezegging van een z.g. „verwerkingsvergunning”, waardoor het in principe mogelijk werd ons Maandblad opnieuw te doen verschijnen.

Zowel de afdeling Volksgezondheid van het Dep. van Sociale Zaken, als de Geneeskundige Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, hebben zich veel moeite gegeven om ons blad te doen herleven: alles stuitte af op gebrek aan papier, tot eindelijk dan bovengenoemde beslissing van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen afkwam.

Toen begonnen andere moeilijkheden in verband met de enorm gestegen kosten.

Thans zijn wij dan zover dat „De Delftsche Drukkers” het Maandblad zal drukken.

Het adres der Vereniging is thans
F. C. Reyers, Apotheker te Purmerend

In deze simpele woorden kondig ik hierbij de wedergeboorte van ons orgaan aan; ik hoop dat vele belangstellenden en vrienden zullen medewerken om de kwakzalverij, die weliger tiert dan ooit, te helpen bestrijden.

Dr C. J. BRENKMAN, voorzitter.

algemeen op een hoog peil staat. De plastic-gebitten zijn niets buitengewoons, omdat plastic het materiaal is, waaruit op het ogenblik alle gebitten moeten vervaardigd worden op voorschrift van de regering wegens devie-

SILICAGEEN

(Vervolg van pagina 1)

Aan hen die lijdende zijn aan:

Hooge Bloeddruk, Hartkloppingen, Duizeligheid, Oorsuizingen, Rheumatiek, Ischias, Spataderen, Maagaandoeningen, Bleekzucht, Zenuwstoring, Maandstoornissen, Slapeloosheid, Lusteloosheid, Onmacht, etc. etc.

Begin dan direct met het gebruik van het Kruidensappencomplex:

„SILICAGEEN”

Het Bloedvormende en Zenuwsterkende middel bij uitnemendheid
Waar alles faalt, daar helpt U „Silicageen”,
daar bij gezond bloed ziekte uitgesloten is!

2 x daags 15 druppels

Verkrijgbaar in flacons van f 1.50 - Bij toezending buiten Den Haag 10 cent extra
Depôts door heel Nederland

Haarlem: Drogisterij Sikking, Barrevoetstraat 5, Telef. 17137
Hoofd-Depôts te R'dam: Drogisterij J. Pijpers, Zwaanshals 317, Tel. 44562 (Noord)
Drogisterij „De Zon”, St. Andriesstr. 16, Tel. 73377 (Zuid)
Voorburg en Rijswijk: Drog. Laan van Middenburg 12
Utrecht: C. Driehuis, Daalschedijk 177
Zwolle: J. v. Raam, Gr. Kerkplein 5
Apeldoorn: A. G. van 't Slot, Soerenscheweg 5
Groningen: K. de Vreis, Jacobstraat 28a
Nabestellingen uitsluitend Barrevoetstraat 5, Haarlem en Daalschedijk 177,
Utrecht (postwissel bij bestelling)

HERMANS' NATUURGENEESMIDDELEN-CENTRALE

Vaillantlaan 132 - Telef. 399457 - Giro 460865 - Den Haag

Waar alles faalt, daar zou Silicageen helpen! Weer zo'n wondermiddel dat de artsen niet kennen, maar waarvoor je bij de drogist moet wezen. Die helpt de zieken aan een middel, dat het bloed gezond maakt en al hun klachten als sneeuw voor de zon doet verdwijnen.

Voor anderhalve gulden een flesje met kruidensappencomplex uit het „laboratorium” van *Herman's Natuurgeneesmiddelencentrale te Den Haag!*

U kunt kiezen uit de volgende ziektes en kwalen:

Hoge bloeddruk, hartkloppingen, duizeligheid, oorsuizingen, reumatiek, ischias, spataderen, maagaandoeningen, bleekzucht, zenuwstoring, maagstoornissen, slapeloosheid, lusteloosheid, onmacht, etc. etc. (vul maar in!).

Bij onderzoek bleek het kruid ver te zoeken en het sap kwam uit de kraan. Het is niets anders dan een sterk verdunde oplossing van staalsuiker, een kunstmatig bereid pruldrankje, waar de natuur volkomen naast staat.

En dat zou zo goed helpen bij allerlei kwalen, daar waar alle andere middelen falen.

Als er geen mens was, die deze onzin gelooft, dan konden we niets anders doen dan lachen om dergelijke reclame, die in de vorm van folders de wereld ingestuurd wordt door een stelletje charlatans, maar helaas heeft de ervaring geleerd, dat mensen, ziek of niet ziek geloof hechten aan leugens als deze en het middel, dat tegen geen enkele ziekte of kwaal helpt, gaan slikken. Tot schade van hun gezondheid en van hun beurs.

De enigen die er baat bij vinden zijn de verkopers van het Silicageen, dat meer water is dan wat anders.

Menige lezer van dit artikel zal zich afvragen, hoe zulks in ons land nog mogelijk is en het antwoord daarop is, dat een ieder, die wat verdienen wil aan een „geneesmiddel”, dit vrijelijk kan doen, als hij maar lef heeft en geen geweten.

De wet, die de uitoefening der artseneerbereidkunde regelt, is volkomen afgetakeld en niet in staat om de mateloze kwakzalverij, die in ons land welig tiert, te verhinderen of aan banden te leggen.

Vandaar dat het mogelijk is om dergelijke gedrukte leugens als de folder over Silicageen te verspreiden, van huis tot huis in de bus te laten werpen en verdund staalsuiker met woekerwinst bij vaten tegelijk uit te delen aan mensen, die nodig hun dokter moeten raadplegen voor het te laat is.

Het is meer dan treurig, dat dergelijke wanpractijken nog voorkomen en dat onze zieken op een dusdanige wijze bedrogen kunnen worden.

De enige mogelijkheid om aan zulke toestanden radicaal een einde te maken is het invoeren van een nieuwe wet op de artseneerbereidkunde, waarin bepaald wordt, dat overtreding van hare bepalingen met gevangenisstraf of zeer hoge boete wordt gestraft. R.

zenbesparing. Het gewicht van de gebitten wordt in de advertenties steeds lager en men adverteert reeds met: „dun als een Meibiaadje”. Over de kwaliteit van dergelijke gebitten zullen wij maar zwijgen, en het publiek vliegt erin. De naadloze gebitten bestaan uit plastic gebitten met plastic tanden en kiezen, die na 1 of hoogstens 2 jaar volkomen weggesleten zijn.

Ook adverteert men met plaatsing van gebitten dadelijk na het trekken. Dat de kaak na het trekken zeer sterk verandert en het gebit dus binnen het jaar in het geheel niet meer past, vertelt men er niet bij. De patiënt moet dan maar een nieuw gebit nemen. De omzet wordt hierdoor weer vergroot, be-grijpt U?

De kwaliteit van al deze gebitten is zeer slecht en de prijzen zijn zeer hoog voor de hoedanigheid ervan, prijzen van f 200,— zijn hier geen zeldzaamheid, maar regel. Dat slecht passende gebitten een aanleiding kunnen zijn tot het ontstaan van kanker is maar een kleine bijkomstigheid.

Nu de overheid heeft gemeend, de tandheelkundige hulp binnen het bereik te moeten brengen van het Nederlandse volk door het invoeren van het ziekenfondsenbesluit, waardoor iedere verzekerde een goede verzorging van zijn tanden kan deelachtig worden en een prima kunstgebit kan krijgen voor f 45,—, terwijl de behandeling geschiedt door tandartsen, rust op deze overheid de plicht om het publiek tegen zichzelf te beschermen en de kwakzalverij in de tandheelkunde, die hand over hand toeneemt, uit te roeien.

Misschien wacht deze overheid op de dag, dat een ongeval met dodelijke afloop zal geschieden door de lachgasnarcose, die bij deze inrichtingen veelvuldig wordt toegepast. Deze patiënt zal dan het bekende kalf zijn, waarna de nog bekendere put zal worden gedempt.

Deze zelfde overheid zal dan de schuld op zich moeten nemen, dat zij niet eerder krachtig tegen deze kwakzalverij is opgetreden.

Wanneer ik door dit artikel heb kunnen bereiken, dat het grote publiek inziet, dat het zich in de eerste plaats zelf dient te beschermen door zich niet meer door onbevoegden te laten behandelen, dat een goede tandheelkunde in het belang is van een ieder, zal het zich misschien niet meer laten beïnvloeden door allerlei fraaie advertenties van de tandheelkundige kwakzalvers. M.

**Zolang de kwakzalvers nog dagelijks slachtoffers maken,
kan onze vereniging niet genoeg worden gesteund
Meld U aan als lid bij de secretaris**

Bestrijding van kwakzalverij

In het Handelsblad van 1 Juni 1948 heeft de mededeling gestaan, dat de regering het wenselijk acht en het ook in hare bedoeling ligt, met meer kracht de bestijding van de kwakzalverij ter hand te nemen.

De minister noemde de pharmaceutische wetgeving onbevredigend en een ontwerp voor een nieuwe wet op de artseneerbereidkunde, die een beter toezicht op de verkoop van geneesmiddelen zal mogelijk maken, is daarom in voorbereiding.

De methoden om de kwakzalverij te bestrijden behoeven we voor diegenen, die ons Maandblad in het verleden gelezen hebben, niet op te noemen. Hoe vaak hebben wij niet gewaarschuwd tegen praktijken van kwakzalvers, zowel tegen hun manier om het publiek een rad voor ogen te draaien als tegen hun wondermiddeltjes. Natuurlijk met succes, want het kan nu eenmaal niet onopgemerkt blijven als geregeld kwakzalvers aan de kaak worden gesteld, maar om ons doel te bereiken hebben wij de medewerking van de rechterlijke macht hard nodig. Eigenlijk kunnen we wel zeggen, dat de rechters op de meest doeltreffende wijze de strijd tegen de kwakzalverij kunnen voeren, mits de wetten op de geneeskunst en artseneerbereidkunde dit hun mogelijk maken!

Jammer genoeg zijn bovenvermelde wetten onvoldoende en het is lang niet de eerste keer, dat de noodzakelijkheid van het tot stand komen van een betere pharmaceutische wetgeving naar voren wordt gebracht, integendeel, herhaalde malen is er van meerdere kanten, o.a. van die van onze Vereniging op gewezen, dat de oude wet van 1 Juni 1865, die thans nog van kracht is, ons volk onvoldoende beschermt tegen de praktijken van onbevoegden.

Ongetwijfeld heeft het indertijd in de bedoeling gelegen van de wetgever om de artseneerbereidkunde uitsluitend in handen te geven van de apotheker en het hulppersoneel, dat alleen onder zijn toezicht geneesmiddelen mag bereiden en afleveren.

Ten tijde, dat de wet tot stand kwam, werden geneesmiddelen bijna alleen op doktersrecept afgeleverd. De z.g. huismiddeltjes, die natuurlijk ook bestonden, speelden een zeer ondergeschikte rol. Er bestond ook geen drogistenstand zoals wij die in deze tijd kennen.

De z.g. geheime middelen, van welke de samenstelling onbekend was, kwamen in de apotheek niet voor, omdat het de apotheker wettelijk verboden is geneesmiddelen af te leveren, welker samenstelling hij niet kan opgeven.

De artsen van de vorige eeuw schreven zelf hun recepten, wisten dus heel

goed wat de patiënt gebruikte en dachten er niet over om zich de wet te laten voorschrijven door een onbevoegde, die probeerde zijn middel ingang te doen vinden.

Aangezien het niet verboden is om met een geneesmiddel te adverteren begonnen allerlei kwakzalvers hun middeltjes aan te prijzen in dagbladen, weekbladen en andere periodiek verschijnende geschriften, om „den volkekundig” te maken met hun „wondermiddelen”. De apotheek bood hun geen kans en het was voor hun dus zaak een afzetgebied te vinden.

Dit werd spoedig gevonden in de drogisterij en de drogist, die zich eerst weinig bemoeide met geneesmiddelen, ging over tot de verkoop van stoffen of mengsels hiervan, die gebruikt werden om ziektes en kwalen te genezen of te verlichten.

Tegen deze clandestiene verkoop van geneesmiddelen door onbevoegden kwamen de apothekers, zeer terecht, in opstand.

Daar, waar de wet hun verbiedt om middelen van onbekende samenstelling af te leveren, wat natuurlijk heel juist is, konden niet-apothekers dit ongestraft doen.

Het ergste is, dat de overheid in die dagen maar zeer slap optrad tegen deze meer dan ergerlijke praktijken en de gevolgen zijn dan ook niet uitgebleven.

Het was al spoedig duidelijk, dat de wet op de artseneerbereidkunde grote leemtes heeft. Men mist bijvoorbeeld een artikel, waarin wordt vastgesteld wat men te verstaan heeft onder een „recept”, terwijl er geen enkele definitie in te vinden is van wat we een „geneesmiddel” noemen.

Bovendien is de redactie van hetgeen de wet onder „artseneerbereidkunde” verstaat al heel ongelukkig uitgevallen. De wet spreekt van „bereiden en tot geneeskundig doel afleveren”. Het afleveren alleen valt dus niet onder hare bepalingen.

We zien dus, dat de huidige wet dusdanige gebreken toont, dat het de rechter in de meeste gevallen onmogelijk is om onbevoegde geneesmiddelenverkoop te straffen, hoewel krachtig ingrijpen door de rechterlijke macht wel preventief zou hebben gewerkt, als dit maar vijftig jaren geleden gebeurd was.

Toen echter bleek, dat het verkopen van geneesmiddelen, die men niet zelf heeft bereid, practisch niet vervolgd werd, was het hek van de dam en de drogisterijen werden winkeltjes, waar behalve geheime middelen tevens allerlei verpakte en fabriekmatig vervaardigde geneesmiddelen werden verkocht.

De mensen gingen grif in op de

reclames, die voor deze dingen werden gemaakt en het werd mode, dat men buiten de dokter om de middeltjes gebruikte, die in de dagbladen en tijdschriften met fraaie woorden werden aanbevolen tegen een of andere ziekte of kwaal.

De fabrikanten van deze verpakte geneesmiddelen hielden soms de samenstelling geheim, maar in andere gevallen stond deze op de verpakking aangegeven. Men kon dus niet langer spreken van een „geheim middel” en de naam „spécialité” werd in het vervolg gebruikt voor de fabriekspraeparaten, die én door de ervoor gemaakte reclame en door hun fraaie verpakking hoe langer hoe meer in zwang kwamen.

Men had meer vertrouwen in de spécialité's dan in de door de artsen voorgeschreven geneesmiddelen, zeer ten onrechte.

Dat wil niet zeggen, dat er geen goede en betrouwbare spécialité's zijn, integendeel.

Het gaat niet aan om alle verpakte geneesmiddelen te betitelen als „minderwaardige rommel”.

Er zijn zelfs fabrikanten, die geneesmiddelen in de vorm van spécialité in de handel brengen, die de doktoren niet gaarne zouden missen en waarmee alleen onder artsen en apothekers reclame wordt gemaakt. Zij worden uitsluitend op recept afgeleverd en dus gebruikt onder medisch toezicht.

Behalve deze eerstgenoemde spécialité's is de markt overstromd met een massa merk-artikelen, die op geen enkele verdienste aanspraak kunnen maken en die niets anders zijn dan bekende geneesmiddelen of combinaties ervan, die door de fabrikant via een heel verkeerde weg in de handel worden gebracht.

De meeste z.g. merk-artikelen worden met geen ander doel vervaardigd dan om er winst mee te maken en het is dus zaak, dat zij vlot worden verkocht.

Het publiek moet dan weten, dat fabriek zus en zo zulke goede tabletjes maakt tegen bepaalde ziektes en dat de tabletjes in alle drogisterijen verkrijgbaar zijn.

Dat deze manier van handelen grote winsten afwerpt kan ik U niet beter bewijzen dan door te vertellen, dat het aantal van de door drogisten verkochte spécialité's nog met de dag groeit, hoewel er met het verschijnen van zo'n geneesmiddel geen ander nieuws onder de zon verschijnt dan een nieuwe naam. Het middel is meestal stokoud!

Op zichzelf beschouwd kan een deskundige geen bezwaren maken tegen het in de handel brengen van een geneesmiddel dat voldoet aan redelijke eisen, maar de wijze waarop het voor een ieder verkrijgbaar wordt gemaakt, is zeer laagbaar.

Door de meer dan ergerlijke reclame

wordt een medicament een kwakzalversmiddel, niet omdat het schadelijk of ondeugdelijk is als het op aanraden van de dokter wordt gekocht, maar omdat het op eigen houtje wordt gebruikt.

Het aansmeren van geneesmiddelen is wel degelijk een vorm van kwakzalverij!

We moeten in dit geval *niet enkel en alleen letten op de inhoud* van het geneesmiddel, *maar op het gebruik, of liever gezegd misbruik ervan*. Dit verkeerde gebruik is een gevolg van de reclame, die er voor gemaakt wordt.

De reclames, die men zo dikwijls aantreft in de dagbladen en tijdschriften, leiden er toe, dat velen zelf gaan dokteren, met andere woorden, zij stellen zelf de diagnose van hun ongesteldheid of zelfs van hun vermeende ongesteldheid, want meestal is de reclameadvertentie wel zo opgesteld, dat zij ziekten of kwalen suggereert.

Het gevaar van de kwakzalverij schuilt niet alleen in het slikken van het aangeprezen middel, maar in het verwaarlozen van de kwaal (die dikwijls een heel andere is dan de patiënt meent te hebben), waardoor deze zó kan verergeren, dat zij ongeneeslijk wordt.

Was de patiënt bijtijds naar een dokter gegaan, dan had deze kunnen ingrijpen en hem kunnen helpen.

De patiënt, die op eigen gezag geneesmiddelen slikt, stelt zich *altijd aan het gevaar bloot, dat hij geheel verkeerde gebruikt*. Hij maakt *misbruik van medicamenten* en de fabrikant, die door reclame te maken de mensen er toe brengt om buiten de dokter om zijn middel te kopen, *werkt dit misbruik in de hand* en hij is *mede schuldig* als een zieke daarvan schade ondervindt.

Vandaar mijn bewering, dat vele bruikbare geneesmiddelen, die in handen van de arts nuttig zijn, op gelijke hoogte staan met kwakzalversmiddelen indien zij zonder dokter's advies worden geslikt of anderszins worden gebruikt.

Het reclame maken met geneesmiddelen is alleen geoorloofd, indien dat geschiedt in de vakbladen der medici en apothekers. Alle andere vormen van aanprijzen van geneesmiddelen moeten wettelijk verboden worden en *overtreding* van dit verbod behoort streng te worden gestraft!

Het is de hoogste tijd, dat de oude wet van 1865 vervangen wordt door een betere en het is te hopen, dat de regering zich niet laat beïnvloeden door het geschreeuw van groothandelaren, fabrikanten en drogisten, die wel weer moeite zullen doen om de status quo te handhaven terwille van hun voordelig zaakje.

Krachtig ingrijpen van hogerhand is nodiger dan ooit, want ook hier geldt het spreekwoord *„zachte geneesheren maken stinkende wonden“*.

REYERS.

Zenuw-HOOFDPIJNPOEDERS

Recept van Dr B. J. Meenk, genezen binnen 10 minuten de hevigste aanvallen van zenuwleed.

Het beste tegen Hoofdpijn en Zenuwaandoening.

Aldus de reclame voor poedertjes, die verpakt zijn in papiertjes, welke bedrukt zijn met hetgeen hierboven is vermeld. Bovendien zien we nog het portret van een manspersoon in ouderwetse klederdracht, gezeten aan een bureau met een boek in de handen.

Zou dit portret de wonderdokter Meenk voorstellen, die met zijn poeders de hevigste aanvallen van zenuwleed binnen tien minuten deed bedaren en wiens wondermiddel in de handel gebracht wordt door E. M. Braskamp te Rijswijk?

Het is niet bekend of die Dr Meenk ooit heeft bestaan, maar wel wat dat poedertje bevat, dat binnen tien minuten alle „zenuwleed“ zou stillen, namelijk enkel en alleen *Acetanilide*, ook wel *Antifebrine* genoemd, dat vroeger wel gebruikt werd tegen koorts. De naam „Antifebrine“ duidt dan ook op de koortswerende werking.

Bij het onderzoek bleek bovendien,

dat het Antifebrine in de poeders volgens Dr Meenk verre van zuiver is en door de verontreinigingen nog gevaarlijker dan het zuivere Acetanilide.

Trouwens, dit geneesmiddel uit de oude doos wordt heden ten dage niet meer of practisch niet meer door de artsen voorgeschreven, omdat het zoveel ongewenste bijwerkingen heeft. Gelukkig hebben we betere en veel minder gevaarlijke middelen ter beschikking, die het Antifebrine al lang hebben verdrongen.

De prijs voor een poeder bedraagt 5 cent, een hoge prijs voor dit goedkope praeparaat, maar afgezien hiervan dient gewaakt te worden tegen onoordeelkundig gebruik van Antifebrine, voor welke verbinding de Pharmacopee een maximale dosis opgeeft per keer en per etmaal.

Het reclame maken voor een ouderwets koortsmiddel, dat bovendien nog aangeprezen wordt als een geneesmiddel tegen hoofdpijn en „zenuwleed“ is niet anders te noemen dan bedrog.

Er kan niet genoeg gewaarschuwd worden tegen het gebruik van deze gevaarlijke poeders, die een stof bevatten, waardoor al veel ongelukken zijn veroorzaakt en waarvan de verkoop door drogisten en andere ondeskundigen al lang verboden behoorde te zijn.

R.

VAN DER WIJK'S

MEDISCH WONDER

Van v. d. Wijk gaat „wonderbare kracht“ uit, „Duizenden, eertijds zieke mannen, vrouwen en kinderen, die dit nieuwe systeem toepasten, herwonnen snel hun vitaliteit, arbeidskracht en lopen thans in de rijen der gezonden.“

Men kan bij de „Allopathische en fabrieksgeneeskunde“ geen baat vinden; men betrad het terrein van „Onze nieuwe tropische kruidenkuur“.

Volgen attesten met foto's uit allerlei dorpjes in 't Noorden. Ze genazen van: „rheumatiek, galstenen, eczeem, baardschurft, haarziekte, nierstenen (een kind n.b.!) chronische blaascatarrah, vetwormen.

„Van der Wijk's Natuurgeneesysteem beoogt een radicale omkeer te brengen in het menselijk organisme op de leer der bloedvernieuwing dat vergiftigd is.“

„Het is de methode van de beroemde geleerde, wiens wonderbare successen op Chronische ziekten, die de medische wereld deed verbazen.“

Met een paar plaatjes van ooster-

lingen onder een palmboom en een man die, zo maar, een stier torst.

Dit wonder heeft zijn Kruidkundig Laboratorium in Stadskanaal — „Afd. Apoth“ (zou dat Apotheek betekenen?) Hij houdt ook elders zitting tot in Apeldoorn en Almelo toe.

Een vrouw vervoegde zich bij hem met klachten over de zenuwen e.d.; zij ontving twee flesjes, die door het R.I.P.T.O. werden onderzocht; zie hier het verslag:

Kruiden extracten zijn moeilijk of niet te definiëren; iets waardevols bevatten de flesjes niet; van iets uit de tropen is niets te constateren.

Natuurlijk zal de bewonderaar van Van der Wijk ons medische prullen achten; het wordt echter meer dan tijd dat het onmogelijk wordt gemaakt onbekende rommel op de markt te brengen, n.b. als geneesmiddel, tegen hoge prijzen en door een volmaakt onbevoegde, wien het er alleen om te doen is het publiek geld uit de zak te kloppen. Dat zij zich dan onttrekken aan een behoorlijke behandeling, als deze tenminste nodig is, laat de kwakzalver koud.

B.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, *Arts* te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, *Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; F. C. Reyers, wnd. secr.-penningm. en redacteur, *Apotheker* te Purmerend; Dr Ph. A. Coppens, *Apotheker* te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam; G. E. Windemuller, *Arts* te Vaassen.

TOEZICHT op aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen

Den 17en December 1937 wendde de Vereniging tegen de kwakzalverij zich, bij monde van haar bestuur, tot de Minister van Sociale Zaken met een *Request*, waarvan de bedoeling was, dat, in de plaats van de particuliere Commissie van Contrôle op de aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen, een officiële commissie zou worden ingesteld, daar de bestaande niet voldoende onafhankelijk zou zijn en over te weinig machtsmiddelen zou beschikken. *)

Het request vond geen weerklank, de oorlog dreigde en brak los en daarna is de Vereniging tegen de Kwakzalverij nauwelijks herboren.

De Commissie van Contrôle is, nadat zij in de oorlog verdwenen was, kort na de bevrijding weer opgestaan, zij het in een gewijzigde vorm. De Nederlandse Dagbladpers nam het initiatief en zo ontstond een nieuwe commissie, thans „Keuringsraad Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen” geheten, waarin vertegenwoordigd zijn: pers, adverteerders, drukkers, artsen en apothekers onder een neutrale voorzitter; er is voorts contact met de handel en industrie. De arts is aangewezen door de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, de apotheker door de Kon. Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie. De commissie kent nog een juridisch adviseur, die tijdelijk voorzitter is, daar de voorzittersstoel nog vacant is.

Voor een groot deel is aldus wel bereikt wat de Ver. t. d. Kwakzalverij in 1937 gepoogd had te bereiken. Wij hadden toen als samenstelling voorgesteld: 2 artsen, waarvan 1 aangewezen door de Maatsch. v. Geneeskunst en 1 door onze Vereniging; 2

apothekers, waarvan 1 aangewezen door de Maatsch. v. Pharmacie en 1 door onze Vereniging; 1 lid vanwege de Ned. Pers; 1 lid vanwege de grootste organisatie van handelaren in pharmaceutische artikelen en daarenboven een voorzitter aangewezen door de Minister.

Bedoeld was dus te geraken tot een commissie van samenwerking, onder leiding van, een door de overheid aangewezen persoon. Natuurlijk zou deze een rijksambtenaar kunnen zijn, doch dit was niet noodzakelijk. Wel was het de bedoeling onzer Vereniging de nieuwe commissie van overheidswege te erkennen en haar daartoe met een zeker gezag te bekleden. Overheid en particulier initiatief zouden op dit gebied tot samenwerking kunnen komen. Het lijkt mij gewenst, dat de Ver. t. d. Kwakzalverij zich opnieuw bezint en zich uitsprekt of zij op hetzelfde standpunt staat als in 1937, of dat dit mogelijkwijze veranderd is.

Het zou toch kunnen zijn dat het hernieuwde particuliere streven na de oorlog, dat hierboven werd uiteengezet, reeds zou geleid hebben tot een alleszins bevredigende toestand, blijkende uit een zeer sterke vermindering van de aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen, zowel in couranten en andere organen van de pers, als door middel van strooibiljetten, vensterreclame, brochures, enz. enz.

Ik meen te moeten zeggen, dat de bedoelde verbetering niet tot stand is gekomen en dat het tegenwoordige toezicht, dat op advertenties e.d. wordt uitgeoefend, niet zo heel veel meer succes heeft als het toezicht dat voor de oorlog werd uitgeoefend. Natuurlijk is er wel enige groei van alles, derhalve ook van dit toezicht, doch de mazen van het net om de gladde alen te vangen zijn nog veel te wijd en het net is te klein, zoals uit de resultaten blijkt.

Daarenboven moet ernstig worden gevreesd dat een eventueel ruimere papierpositie de door ons ongewenste reclame in de pers sterk zal bevorderen. Buiten de pers is een tekort aan papier geen bezwaar voor hen, die door strooibiljetten e.d. het publiek willen bereiken; zwart papier was er na 1945 blijkbaar steeds voldoende.

De lezer vergete hierbij niet dat ons orgaan, dat *U t h a n s l e e s t*, slechts gedrukt mag worden op papier dat in de z.g. vrije handel te koop is, zodat men niet moet denken, dat dit simpele blaadje gedrukt is op papier dat ons werd toegewezen. Wij hebben slechts een z.g. verschijningsvergunning en geen toegewezen papier.

Hoe, wanneer de papiertouwen nog zo strak worden gehouden, het mogelijk is dat brochures en zelfs hele boeken worden gedrukt met teksten die geen ander resultaat hebben dan het belagen der volksgezondheid en geenszins de verbetering daarvan, zal wellicht niemand duidelijk kunnen maken. Maar het feit ligt er toe.

Dan mag niet worden vergeten dat nog steeds een belangrijk deel van de pers zich niet gebonden acht door wat de „groten” op dit gebied juist of onjuist achten. In het bijzonder voelen de kleine provinciale en plaatselijke blaadjes zich te dezen opzichte zelfstandig en beslissen dus zelf wat zij in de advertentiekolommen zullen opnemen.

Tenslotte is er nog een reclame, door middel van advertenties in de bioscopen en met aanplakbiljetten op reclamezuilen en muren (denk bvb. aan Smit met zijn tuberculosemiddel!) die zich onttrekt aan alle toezicht, tenminste tot nu toe.

Ik ben van oordeel, hoe goed bedoeld de particuliere methode van toezicht ook zijn moge, deze niet voldoende is, noch zal kunnen zijn. Een stevige samenwerking met de overheid is dringend noodzakelijk en deze kan alleen tot stand komen als de overheid zelf het initiatief neemt.

Dr C. J. BRENKMAN
Voorz. d. Ver. t. d. Kwakz.

*) Maandblad t/d. Kwakzalverij No. 12 — Dec. 1937

Nationaal Huldeblijk

In het Maandblad tegen de kwakzalverij mag natuurlijk niet ontbreken een opwekking om bijdragen te storten op gironummer 26000 van het Comité Nationaal Huldeblijk, dat geheel bestemd is om te dienen ter bestrijding van kanker.

Het is echter moeilijk aan te nemen, dat onder onze lezers nog personen gevonden zullen worden, die deze nationale plicht nog niet hebben vervuld.

Met de hulde gebracht aan Koningin Wilhelmina steunt de gever een wetenschappelijke strijd, die tallozen het leven kan redden.

Mocht iemand tot nu toe verzuimd hebben zijn penning te offeren, dan kan hij dit alsnog herstellen.

Officiëel

NIEUWE LEDEN:

H. Voorzanger, arts te Oosthuizen.
W. A. Zijp, dierenarts te De Rijp.

CONTRIBUTIE

De contributie der vereniging bedraagt thans f 5,— per jaar, waarin begrepen is het abonnement op het Maandblad.

De contributie over het jaar 1948 is vastgesteld op f 3,—, daar het orgaan pas weer in Juli 1948 verscheen.

Het abonnement op het Maandblad bedraagt eveneens f 5,— (voor 1948: f 3,—).

Leden en abonné's worden verzocht het door hen verschuldigde over te maken op Postgiro 32237, ten name van penningmeester der Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam.

F. C. REYERS,
wnd. secretaris.

Vergadering van het **Algemeen Bestuur** op Zaterdag 23 October 1948.

Agenda:

Opening.

Mededelingen.

Bespreking omtrent eventueel nieuw request (zie artikel in dit nummer).

Vervulling vacatures.

Rondvraag.

Sluiting.

Onverantwoordelijk!

Kortgeleden stond in een der grote dagbladen de advertentie: „Geen dagtaak te zwaar met Mijnhardtjes”.

De ondeskundige lezer, die nogal eens last heeft van moeheid en tegen een zware dagtaak opziet als tegen een berg, zou allicht menen, dat hier een geschikt middel wordt aangeboden om die moeheid kwijt te raken.

Dat zou nog enigszins het geval zijn als die cachets van Mijnhardt uit Zeist *alleen Coffeine* bevatten als werkzaam bestanddeel.

Maar dit is gebleken niet zo te zijn. Behalve Coffeine zijn in de cachets aangetroffen acetylsalicylzuur (aspirine) en phenacetine.

Het gebruik van aspirine zonder noodzaak is sterk af te raden, maar het slikken van phenacetine, voor

welke stof de Pharmacopee maximale doses opgeeft per keer en per etmaal, is *zelfs gevaarlijk*.

Het aanprijzen van een dergelijk middel, alsof het als tonicum beschouwd kan worden, omdat het een opwekkende verbinding, in dit geval Coffeine, bevat, is onverantwoordelijk!

Wie met Mijnhardtjes op zak tracht „zijn dagtaak te verlichten” krijgt met Coffeine twee andere, totaal overbodige en schadelijke, stoffen naar binnen en vergiftigt zichzelf voortdurend en onnodig!

Een waarschuwend woord tegen deze misleidende reclame is hier wel op zijn plaats.

Een Mijnhardtje nemen als tonicum staat gelijk met de duivel met Beëlzebub uitdrijven!

REIJERS

Zolang de kwakzalvers nog dagelijks slachtoffers maken,
kan onze vereniging niet genoeg worden gesteund
Meld U aan als lid bij de secretaris

Verzoek aan de Leden!

Het komt meermalen voor, dat er bij de secretaris of bij de redactie geïnformeerd wordt naar gegevens omtrent kwakzalvers en feiten, die met de werkzaamheden van deze lieden ten nauwste verband houden. Deze verzoeken bereiken ons zowel van de zijde van politie en justitie, als van min of meer officiële instanties en particulieren. Hoewel wij dit zeer op prijs stellen, is het ons niet altijd mogelijk steeds de gewenste inlichtingen te kunnen geven in de vorm zoals dat in dergelijke gevallen wel wenselijk zou zijn.

Het ligt in onze bedoeling te trachten hierin verbetering te brengen. Dit nu kan op verschillende manieren geschieden.

Eén wijze van verbeteren kan tot stand komen door medewerking van leden, abonné's en andere lezers.

Namens het bestuur der Vereniging Tegen de Kwakzalverij plaatsen wij daartoe de volgende oproep:

Zendt ons uitknipsels uit de bladen over verslagen van rechtszaken, betrekking houdende met kwakzalverij. Ook andere be-

richten, die met dit onderwerp te maken hebben, zien wij gaarne van U tegemoet.

Op deze wijze hopen wij over wat meer gegevens te kunnen beschikken.

U steunt zodoende het streven der vereniging.

Natuurlijk zal het ons niet mogelijk zijn in alle gevallen bericht van ontvangst en bedankjes te sturen.

Bij voorbaat zeggen wij U bij deze namens het bestuur dank voor de te nemen moeite.

Red.

JOHAN BORGMAN
Parapsycholoog
Joh. Vermeerstr. 55, tel. 95626
PRAKTIJK HERVAT

Deze Borgman is geen arts; hij deelt mee dat hij zijn praktijk hervat heeft. Daardoor maakt hij zich telkens schuldig aan het verlenen van geneeskundige raad en bijstand, het uitoefenen dus van de geneeskunst — in dit geval: onbevoegd.

Toch maakt niemand zich hier druk om en bezoeken vele Amsterdammers deze onbevoegde.

Men roept om toezicht op het werk der artsen; men zou beter nog harder kunnen roepen om deze soort weldoeners der mensheid hun „beroep” onmogelijk te maken.

LEUGEMORS

Natuur en wetenschap staan tot Uw dienst bij Leugemors, specialist voor huidziekten te Apeldoorn.

Die Leugemors uit Apeldoorn moet toch wel een verschrikkelijk bekwame kerel zijn in het genezen van huidaandoeningen. Hij steekt zijn „kunde” dan ook niet onder stoelen of banken, integendeel, telkens stuurt hij brieven, folders en brochures rond door het gehele land, om maar een ieder te doen weten, dat hij, Herman K. Leugemors, zoveel mensen van hun eczeem heeft afgeholpen, niet voor een poosje, maar voor altijd.

Laten we eens zien, wat deze mijnheer Leugemors alzo te vertellen heeft en beginnen met een brief aan een patiënt, die inlichtingen heeft gevraagd aan het wonder Leugemors.

We lezen dan: „Het is mij, in mijn veeljarige praktijk als natuurgeneeskundige, waarin ik mij vooral het lijden van huidpatiënten aantrok, eindelijk gelukt het middel te vinden om deze nare kwaal geheel, d.i. volkomen en absoluut te genezen!”

„Ik begrijp,” zo vervolgt hij, „dat dit voor U haast ongeloflijk moet klinken. En toch: het is de waarheid! Ik durf het zelfs te garanderen. En vele honderden genezen patiënten zullen het gaarne bevestigen.”

Zijn advies is kosteloos, zijn medicijnen zijn volkomen onschadelijk en worden tegen vaste, billijke prijzen verkocht.

Hij belooft genezing binnen het jaar voor ernstige gevallen; in minder kwaadaardige gevallen zal hij, Leugemors, U zelfs in een paar maanden van Uw huidziekte afhelpen.

Het bovengenoemde, dat allemaal in één brief van Leugemors staat geschreven, is nog maar een klein gedeelte van de door Leugemors opgezette, schreeuwende reclame. Hij heeft op deze brief vele variaties, de ene nog fraaier dan de andere, kortom, hij zingt in alle toonaarden zijn bekwaamheid uit voor de goedgelovige massa.

Voor diegenen, die hem nog niet geloven als zij zijn brieven hebben gelezen heeft hij bovendien nog een brochure samengesteld getiteld: „Uw huid is te genezen” en wie deze brochure gelezen heeft, moet wel een ongelovige Thomas zijn, als hij nu nog niet gelooft, dat Leugemors de man is, die de lijdende mensheid van huidziekten genezen kan.

Natuurlijk is er geen enkele dokter, die Leugemors kan evenaren, wat doet Ge toch met naar Uw dokter te gaan? Ga naar Leugemors, die weet het, want die heeft een speciale methode om Uw

huid te genezen, die geen arts, waar ter wereld ook, kent!

Leugemors spoort de oorzaak van Uw huidaandoening op en geneest U daarna met inwendige middelen, terwijl Uw dokter alleen maar Uw huid „dicht-metselt” met zijn zalfjes en smeersels. Leugemors bemoeit zich niet met zalven en bestraling, dat is goed genoeg voor onze achterlijke artsen.

Ga ook niet naar een kwakzalver toe, aldus Leugemors. Hij rekent zichzelf blijkbaar niet tot de categorie der kwakzalvers, deze „weldoener” der mensheid, die zich er niet voor schaamt om de dokters voor nietswetende prullen uit te schelden en de huidlijders tot zich lokt, enkel en alleen om er dik geld aan te verdienen.

Hij spiegelt U genezing voor en doet, alsof hij de wijsheid in pacht heeft, terwijl hij niet eens de Nederlandse taal machtig is. Deze lokvogel is een aarts-leugenaar, die morst met leugens.

Ik kan mij voorstellen, dat onze heren medici nieuwsgierig zijn naar de supermethode van die Leugemors, die garanderen kan, dat hij de ernstigste huidaandoeningen binnen een jaar geneest en dan nog voor altijd.

Daartoe heb ik mij onder behandeling van dat heerschap gesteld, wat als volgt ging: de gratis diagnose kreeg ik na invullen van een vragenlijst, die naar Leugemors word toegezonden. Hiervan moet Ge U niet te veel voorstellen, want de diagnose heb ik zelf gesteld. Dat kon ook niet anders, want een der vragen luidde: „Hebt ge droge of natte eczeem?”

Na een dag of tien kreeg ik een kaart terug, waarop het gebruik van de voorgeschreven medicamenten stond aangegeven, die ik moest bestellen. Leugemors schreef drie dingen voor, n.l. twee soorten tabletten en een flesje druppels, terwijl hij mijn urine ter controle vroeg.

Kort na het posten van de bestelkaart kwamen de geneesmiddelen thuis. Zij waren onder rembours gestuurd en kostten slechts vijf en een halve gulden.

Toen ik het pakje openmaakte om de wondermiddelen te aanschouwen kwamen te voorschijn: Een flesje met twintig gram bruine druppels, een doosje met precies veertien grote tabletten en een kleiner doosje met, even secuur afgeteld, veertien kleine tabletjes.

Het gebruik was voor beide soorten tabletten één per dag, zij waren dus toereikend voor veertien dagen. Tegen die tijd moesten de druppels ook verbruikt zijn en was het flesje goed om de urine op te sturen.

De grote tabletten bevatten slechts Calciumlactaat. In de kleine konden worden aangetoond melksuiker en zand,

iets waardevols was niet te vinden en de druppels bevatten een beetje alcohol, suiker plus homoeopathische hoeveelheden arseen. Ook hierin waren geen andere dingen aan te tonen.

De geneesmiddelen van mijnheer Leugemors zijn dus totaal onschuldig, naar mijn zin te onschuldig, want het verkopen van dergelijke water en windgeneesmiddelen in zulke kleine hoeveelheden voor f 5,50 is je reinste boerenbedrog en er zal wel geen verstandig mens zijn, die gelooft, dat deze onzinnige prullen de oorzaken van huidziekten wegnemen.

Ga naar Leugemors, Gij goedgelovige, laat U vangen in z'n strikken en betaal woekerprijzen voor de waarde-loze rommel, die hij U aansmeert!

Hecht maar geloof aan de leugens van die charlatan uit Apeldoorn, die de zieken naar zich toetrekt met zijn brieven en brochures, die zo kwistig voorzien zijn van getuigenissen van genezen patiënten. Leugemors moest eens openbaar maken wat ontevreden patiënten hem hebben geschreven! Die vindt Ge in het archief van onze vereniging!

Leugemors zal het wel nalaten om zijn mislukkingen zwart op wit te zetten, dat is een veel te slechte reclame voor hem.

Deze beloerder van onze volksgeneezondheid, die de huidlijders uit de handen der artsen trekt en probeert in zijn klauwen te krijgen, met geen andere bedoeling dan hen te exploiteren, hoort dit niet ongestraft te kunnen doen.

Men zij gewaarschuwd tegen die morser met leugens, die geen middel onbeproofd laat om aan zieken grof geld te verdienen.

De vogelaar lokt het vogelken met zoet gefluit! R.

UIT EEN STROOIBILJET

Maar zijn kostbaarste bezit zijn gezondheid?

Nee, de zorgen daarvoor beginnen meestal pas, wanneer het te laat is. Wees verstandiger: juist na een kwakkelwinter als nu is het dubbel oppassen! voorkom narigheid. Houd Uw gezondheid op peil — loop niet door met een verkoudheid. Hoestmiddelen, levertraan- en vitaminepreparaten, alles wat U in dit zonnarme jaargetijde meer dan ooit nodig hebt, U krijgt het met een deskundig advies van Uw drogist (geneesk. raad en bijstand door apotheker-assistent! Redactie)

Dunnebier
Apotheker-Assistent

MARSIL

Tien jaar jonger door Marsil. Als herboren, slank en jeugdig wordt U als U dat overtollige lichaamsgewicht kwijt raakt.

Marsil chocolade-vermageringsbonbons hebben dit wonder al voor zoveel vrouwen tot stand gebracht. Zij werken snel, zeker en absoluut onschadelijk. Fabrikante: Weltmar, Den Haag—Hilversum.

Eén van de afwijkingen van het menselijk lichaam, die wel een zeer dankbaar terrein vormen voor beunhazen en kwakzalvers, is de corpulentie of vetzucht. Het aantal praeparaten, dat vóór de oorlog in de handel werd gebracht tegen deze kwaal, was dan ook behoorlijk. Punt-rollers, allerlei soorten kruidenthee en vele andere stonden toen reeds op de zwarte lijst van middelen, die min of meer schadelijk zijn voor de volksgezondheid.

Met de rantsoenering van de voedingsmiddelen verdwenen zij van het toneel en toen de oorlog voorbij was had vrijwel niemand zorgen over zijn of hare corpulentie, integendeel, men vroeg zich af hoe men het sterk vermagerde lichaam door goede en voldoende voeding weer op behoorlijk peil kon brengen. Heden ten dage zijn de belangrijke voedingsmiddelen nog steeds streng gerantsoeneerd, we leven niet in een land van overvloed en we mogen dan ook redelijkerwijs verwachten, dat in een tijd als deze de vermageringsmiddelen totaal overbodige dingen zijn, die we kunnen missen als kiespijn.

En toch verschijnt er weer regelmatig een advertentie van een middel om de zo vurig begeerde slanke lijn terug te krijgen. Bovenstaande annonce was te lezen in het Handelsblad en niet te vergeten in de Libelle!

Blijkbaar zijn er dus mensen, die zichzelf te dik vinden en zo'n middelje nodig hebben.

Opmerkelijk is de aangename vorm, waarin het artikel aangeboden wordt. We hebben bonbons, die de lichaamsaanwas doen verdwijnen. Als we de reclame geloven moeten, dan kunnen we zeggen: „Eet Marsil-bonbons en gij zult slank worden”. Mooier kan het niet!

Iedere fabrikant van vermageringsmiddelen (en degene die deze bonbons in de handel brengt, maakt daarop geen uitzondering) is een gewetenloze kwakzalver en niet anders.

Hij weet, dat corpulentie een bron van ergernis is voor wie er mee behept is. Behalve de lichamelijke last speelt

het aesthetische een grote rol. De slanke lijn is nu eenmaal mode en iedere vetzuchtige wil graag van die lastige en lelijke kwaal af, maar dan op een manier, die voor de patiënt gemakkelijk is, dat wil zeggen: weinig of geen offers en zelfbeheersing vergt van de kant van de lijder of lijderes.

Terwijl de arts in verreweg de meeste gevallen de raad zal geven diët te houden, minder te eten of bepaalde spijzen of dranken niet te gebruiken, heeft de kwakzalverende handelaar een middelje, dat zonder diët of met een veel minder streng tot het gewenste resultaat leidt: slank worden met een pilletje, drankje of kruidenthee.

De raad van de medicus is natuurlijk de enige juiste, maar vaak moeilijk op te volgen.

De handelaar in tabletjes en kruidenthee weet dat maar al te goed en hij speculeert op de gemakzucht en de ijdelheid van de in spijs en drank doorgaans onmatige dikzak. Natuurlijk met succes!

Dat zijn middel nadelen heeft, ja zelfs schadelijk is voor de gezondheid, vertelt hij niet. Dat laat hij over aan anderen.

Personen, die inderdaad zeer matig zijn met eten en drinken en desondanks corpulent zijn, behoren zonder uitstel hun arts te raadplegen.

Onmatige mensen, die aan vetzucht lijden, moeten evenzeer zich onder dokter's behandeling stellen en de raad, die hij geeft opvolgen, ook als die raad veel van hun zelfbeheersing vergt.

Wie zijn toevlucht zoekt tot een in krant of tijdschrift aangeprezen middel, dat hem of haar de slanke lijn zal teruggeven, zal èn bedrogen uitkomen èn zijn kostbare gezondheid schade doen.

Vrijwel alle vermageringsmiddelen zijn laxeermiddelen, die er voor zorgen, dat van de duur gekochte voedingsmiddelen minder in het lichaam opgenomen wordt, terwijl water uit de weefsels wordt verwijderd.

Zodra de patiënt het slikken van het middel achterwege laat, wordt het watergehalte van zijn lichaam weer tot het normale teruggebracht, de corpulentie komt weer terug, de resultaten zijn maar mager!

En dan bemerkt men pas, dat men bedrogen is geworden. Het geld, dat aan het aanlokkelijke middelje is besteed, is weggegooid geld, maar behalve de financiële strop en de teleurstelling komt nog iets anders om de hoek kijken, wat veel belangrijker is.

Het raakslikken van laxantia is gevaarlijk en voor de Marsil-bonbons geldt dit wel in het bijzonder.

Zij bevatten naast het darmverslap-

pende Aloë-extract nog Phenolphthaleïne, een stof met een treurige reputatie, die alleen op dokter's advies en dan nog voor korte tijd gebruikt mag worden. Tegen het slikken op eigen houtje van laatstgenoemde verbinding kan niet voldoende gewaarschuwd

De fabrikant van Marsil-bonbons heeft de samenstelling van zijn gevaarlijke dragées op de verpakking laten drukken, hij maakt er geen geheim van.

En toch wordt er met dit middel reclame gemaakt, terwijl het in de vrije handel brengen van lang niet onschuldige dingen als deze een gevaar oplevert voor de volksgezondheid.

De geraffineerde mededeling in de advertentie, dat het artikel uitsluitend verkrijgbaar is bij apothekers en erkende drogisten, kennelijk met de bedoeling om het een stempel van betrouwbaarheid en onschadelijkheid willen geven, is een meer dan ergerlijke vorm van bedrog. De apotheker, die Phenolphthaleïne afgeeft anders dan op recept oefent een zeer laakbare practijk uit.

De drogist, erkend of niet erkend, behoort dit gevaarlijke goedje niet eens te mogen verkopen, ondeskundige als hij is.

Men zij gewaarschuwd tegen het gebruik van Marsil-bonbons en tegen de leugenachtige reclame, die voor deze zo gevaarlijke, sterk laxerende dragées wordt gemaakt.

Het wordt tijd, dat dergelijke wanreclames niet meer in onze dag- en weekbladen verschijnen. Hoe lang zal het nog duren dat een gewetenloze fabrikant, terwille van zijn zoete winstje, ons volk kan vergiftigen en bedriegen? R.

Historisch!

Het gebeurde, al weer enige tijd geleden, dat een patiënt bij zijn dokter op het spreekuur kwam om zijn pijnlijke kies te laten behandelen.

De kies was rot, het tandvlees ontstoken en de ontsteking was zo erg, dat zij een uitweg had gemaakt door de wang heen.

De dokter liet zich, nadat hij het geval bekeken had, het woord „fistel” ontvallen. Nauwelijks had de patiënt de diagnose vernomen of hij stond op, vloog de deur uit en ging zo snel mogelijk naar Klaas Ursem, de man van de beroemde fistelpot. Hij moest en zou die fistelpot hebben!

Een jaar later, nadat hij al heel wat fistelpot had gebruikt, was de kies nog niet genezen en de patiënt ging maar weer naar zijn dokter toe, die de kies trok, waarna hij spoedig hersteld was.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, Arts te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, Vice-President van de Rechtbank te Amsterdam, vice-voorzitter; F. C. Reyers, Apotheker te Purmerend, wnd. secretaris en redacteur; Dr Ph. A. Coppens, Apotheker te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr G. van Itallie, Rechter te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, Kantonrechter te Middelburg; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, Apotheker te Amsterdam, penningmeester; G. E. Windemuller, Arts te Vaassen.

X AARDSTRALEN IN SCHOLEN

Het volgende bericht komt voor in het dagblad „Het Parool” van 23 October.

ZANDVOORT. — Burgemeester Mr H. M. van Fenema zal binnenkort in het college voorstellen ziekenhuizen en scholen in zijn gemeente op „aardstralen” te laten onderzoeken door een bevoegd bekend staand wichelroedeloper.

De Zandvoortse correspondent bericht dat het aantal sterfgevallen in Zandvoort in de laatste vijftig jaar ten gevolge van bepaalde ernstige ziekten zich hoofdzakelijk in een bepaald gedeelte van de oude dorpskern heeft geconcentreerd, naar het burgemeester van Fenema opviel.

De burgemeester gaf daarom opdracht aan de wichelroedeloper Mieremet, wiens opvattingen terzake door de burgemeester worden gedeeld (spat. van ons. Red.) de oude dorpskern op „aardstralen” te onderzoeken.

Het Zandvoortse raadhuis is al eerder onderzocht; toen burgemeester Van Fenema zijn ambt had aanvaard (kort geleden, Red.), merkte hij al gauw, dat hij achter zijn bureau in het raadhuis snel vermoeid werd en hoofdpijn kreeg. Ook enkele anderen in het raadhuis klaagden daarover. De heer Mieremet bracht toen aan het licht, dat de klagers precies in kruisingen van aardstralen zaten. Een ontstralingsapparaat — patent Mieremet — had het gewenste gevolg: de klachten verdwenen.

Als resultaat van het verdere onderzoek van de dorpskern zal deze op de gevaarlijke punten worden ontstraald. Daarna zullen gedurende enige jaren de verzamelde gegevens worden nagegaan.

„Wetenschapsmensen” — aldus Parool — „zijn bezig met het construeren van metertjes, die — in handen van wie dan ook — de aanwezigheid en de

sterkte van aardstralen kunnen aantonen. Dit hele bedrijf, dat nu nog door sommigen als bijgeloof wordt gequalificeerd, zal dan officieel zijn erkend — en de studie ervan tot wetenschap bevorderd.”

Tot zover „Het Parool”.

Wij hopen in het volgende nummer onze lezers te vertellen hoe dit geval zich verder heeft ontwikkeld; in afwachting daarvan verwijzen wij naar een paar aanhalingen uit een artikel in ons Maandblad van November 1939, geschreven door de Arts G. J. Fortuin, thans te Eindhoven.

De tegenwoordige stand der wetenschap vertoont geen enkel bewijs voor de juistheid der bewering dat kanker en andere ziekten meer voorkomen in een gebied dat „bestraald” zou zijn. „Een dergelijk bewijs, dat de toets der objectieve kritiek kan doorstaan, is echter niet gegeven en is, op grond van de onbetrouwbaarheid van de wichelroede als indicator, voorlopig ook niet te verwachten.”

„En wat nu te zeggen van de beschermingsapparaten, die in meerdere vormen verkrijgbaar zijn?”

„Aan het plaatsen van dergelijke toestellen moet alle waarde worden onzegd, al blijkt van tijd tot tijd, dat ook algemeen ontwikkelde mensen zich tot aankoop laten verleiden. Zoals ook in de kwakzalverij gebruikelijk is, wordt het uitblijven van succes graag bedekt met de mantel der..... schaamte, terwijl het optreden van de gewenste uitwerking (genezing van ziekte, verdwijnen van mieren, e.d.) na de plaatsing van het toestel regelmatig via de publicaties van de fabrikanten aan het grote publiek wordt verkondigd.”

Het apparaat „wettig gedeponeed” van Mieremet is door hem „Poverni” genoemd; het is door dr Fortuin onderzocht. In een platte houten doos, iets als een naaidoos, bevond zich niets anders dan 8 metalen staafjes ter

Officiëel

NIEUWE LEDEN:

A. van Keulen, Dierenarts, Purmerend.
G. J. Logger, apotheker te Dordrecht.
E. L. van Smalen, arts te Rotterdam.
Dr C. L. Grolleman, te Hilversum.
C. H. Breyer, arts te Delft.

CONTRIBUTIE

De contributie der vereniging bedraagt thans f 5,— per jaar, waarin begrepen is het abonnement op het Maandblad.

De contributie over het jaar 1948 is vastgesteld op f 3,—, daar het orgaan tot nu toe niet kon verschijnen.

Het abonnement op het Maandblad bedraagt eveneens f 5,— (voor 1948: f 3,—).

Leden en abonné's worden verzocht het door hen verschuldigde over te maken op Postgiro 32237, ten name van penningmeester der Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam.

F. C. REYERS,
wnd. secretaris.

grootte van ongeveer 7 bij ½ cm. Deze staafjes waren met lijm in vurenhouten blokjes in de bodem bevestigd. Anders was er niet van te vertellen, alleen dan dat de prijs f 125,— bedroeg.

BRENKMAN

X Uit de praktijk

Iemand zei mij: ik vind die Mieremet met zijn aardstralen en zijn toesteltjes nog zo kwaad niet; het komt er immers alleen maar op aan of je er in gelooft, want dan ben je al half genezen van allerlei klachten. En wat doet het er dan toe of er ergens in je huis zo'n doosje van Mieremet staat; 't staat niemand in de weg en de gelukkige koper heeft er ook geen last van en daarenboven weet hij nu zeker dat hij bevrijd is van die aardstralen. Die kunnen hem het leven dus niet meer zuur maken!

LEUGEMORS *(vervolg)*

Onze Vereniging heeft een brief ontvangen van een bewonderaar van Leugemors. In dit schrijven komen zowel verontwaardiging als twijfel naar voren; verontwaardiging, omdat Leugemors gebrandmerkt wordt als kwakzalver en twijfel aan de juistheid van de analyses van de geneesmiddelen. Schrijver van de brief komt tot de conclusie, dat de heer Leugemors een bonafide Natuurgeneeskundige is ¹⁾ en verlangt, dat het volle licht zal schijnen over de zaak Leugemors.

Aangezien de Vereniging tegen de Kwakzalverij niets liever wil dan wat de briefschrijver voorstelt, kan een ieder die een dergelijke wens te kennen geeft op onze volledige medewerking en steun rekenen.

Wij zijn dan ook erg dankbaar als wij de mening vernemen van anderen, die bij het lezen van ons orgaan tot een conclusie komen, die lijnrecht staat tegenover de onze. Zij immers maken het voor ons mogelijk een bepaald geval nader toe te lichten en het is noodzakelijk de mening van het publiek te kennen om met vrucht de kwakzalverij te bestrijden.

De briefschrijver heeft heel goed gedaan de kastanjes voor Leugemors uit het vuur te halen en daarbij zijn verontwaardiging met redenen te omkleden.

Hij noemt genezen patiënten op, met getal en omstandigheden en plaatst deze op het credit van Leugemors, terwijl in het artikel in het maandblad wordt gezegd, dat de methode Leugemors lang niet altijd resultaten heeft gehad, welke negatieve resultaten aannemelijk worden gemaakt op grond van de gevonden samenstelling der leugemorsiaanse geneesmiddelen. Het gaat dus hierom: is Leugemors een kwakzalver en zo ja waarom?..... en: is Leugemors bonafide. Zijn verdediger-bewonderaar meent van wel, gelet op zijn voorstel (zie noot). Het dient vermeld te worden, dat ook anderen, die geneesmiddelen uit het kruidenhuis van Leugemors onderzocht hebben tot dezelfde slotsom zijn gekomen, namelijk, dat er niets waardevols in te ontdekken is.

Nu stelt de briefschrijver deze

¹⁾ Leugemors heeft indertijd aangeboden om elke arts te overtuigen van zijn kunde. De arts behoeft maar urine mee te brengen van een patiënt. Leugemors zou in snel tempo vertellen wat de patiënt scheelt. Hij stelde voor dit te doen in een centrale zaal van samenkomen in tegenwoordigheid van de pers.

²⁾ Ook ten aanschouwe van derden, b.v. de pers!

vraag, of wij met onze hedendaagse analyse-methodes wel in staat zijn om alles te vinden wat een geneesmiddel bevat, met andere woorden: zijn er dan geen stoffen, die een genezende werking kunnen hebben, maar die zich aan onze waarneming onttrekken.

Inderdaad is een scheikundige analyse lang niet altijd voldoende, er zijn stoffen, wier aanwezigheid pas blijkt als wij hun werking zien op een levend lichaam. De werking van vitaminen en hormonen was reeds lang bekend voor de scheikundigen die stoffen kenden.

De schrijver van de brief heeft hierop gewezen en gaat zelfs zo ver, dat hij de werking van de geneesmiddelen van Leugemors toeschrijft aan stoffen, die daarin niet te ontdekken zijn. Hij veronderstelt, dat diegenen, die een kwakzalver aan de kaak stellen met een dergelijke mogelijkheid geen rekening houden. De verdediger van Leugemors maakt dezelfde fout als Leugemors zelf in zijn brochure, waar hij, Leugemors, beweert, dat de dokters uitsluitend huidziekten trachten te bestrijden met zalven en bestraling. Iedere arts en iedere apotheker kan U vertellen, dat die bewering niet met de waarheid overeenstemt. Huidartsen passen dikwijls inwendige middelen toe; dat is heus geen uitvinding van Leugemors, die ten onrechte vertelt, dat hij de geestelijke vader is van het genezen met inwendige geneesmiddelen tegen bepaalde huidaandoeningen.

Ons maandblad verschijnt met de bedoeling, dat het volk gewaarschuwd wordt tegen kwakzalverij. Als in dit blad een kwakzalver wordt aangevalen, dan geschiedt zulks na rijpelijk overleg. Wij hebben wel wat anders te doen dan ons kruit te vermorsen voor gevallen, die met kwakzalverij niets uitstaande hebben en het is nooit de bedoeling om iemand te belasteren. Voor wij iemand beschuldigen wordt wel degelijk in overweging genomen, dat vergissing mogelijk is. Omgekeerd brengt de strijd tegen de kwakzalverij met zich mee, dat wij een „kwak” stevig aanpakken, natuurlijk als hij dat verdient.

Het is dus zaak aan te tonen, dat Leugemors een kwakzalver is en niet bonafide, ondanks de door hem behaalde successen, die hij als reclame gebruikt.

In de eerste plaats houdt Leugemors zijn methode en zijn middelen geheim, hoewel de briefschrijver het tegendeel beweert. Onder openbaar maken van een geneesmethode moet worden verstaan: bekend maken zonder enig voorbehoud.

Het aandoenlijke verhaaltje, dat Leugemors het aanbod heeft gedaan om zijn kunst te tonen tegenover de artsen in het bijzijn van onpartijdige getuigen, in dit geval de pers, betekent niet, dat becriteerde (Leugemors) zich zo zeker voelt.

Immers, hij biedt een demonstratie aan onder voorwaarde, van welke hij wel weet dat niemand ze zal aanvaarden. Deze zou hem gelegenheid bieden om reclame te maken voor zijn praktijken, wat de bedoeling van elke kwakzalver is.

In de brochure „Uw huid is te genezen” zegt Leugemors, dat de doktoren hem uitlachen. Hij vermeldt niet, welke stappen hij ondernomen heeft om de medici te overtuigen.

Inplaats van een wetenschappelijke verhandeling te sturen byb. naar de Ned. Maatsch. t. bev. d. Geneeskunst, waarin hij zijn methode beschrijft en meedeelt, welke geneesmiddelen hij aanwendt, stuurt Leugemors brochures rond aan de bevolking, welke inhoud tekenend is voor zijn mentaliteit.

Is er één verstandig mens, die gelooft, dat de medische wereld afwijzend staat tegenover een methode tot het genezen van huidziekten, die een ware revolutie op dit gebied betekent en resultaten oplevert, die zo prachtig zijn, dat zij ons garandeert, dat binnen afzienbare tijd huidziekten praktisch tot het verleden behoren? Ook als een niet-medicus de uitvinder is?

Dat zegt Leugemors toch maar!

Zo lang er mensen zijn is er een strijd gevoerd tegen ziekten en al zijn de doktoren in staat ziektes te bestrijden, waarvoor vroeger geen middel bestond, toch zijn er nog gevallen, waar dokter geen hulp bieden kan. Welke arts vindt dat prettig? Zouden de doktoren niet met beide handen een beproefde wijze van genezen aangrijpen om in het vervolg patiënten te genezen van huidaandoeningen, ook van die waarop zij totnutoe geen vat hebben?

Neen, de bewering van Leugemors houdt geen steek. Niet de artsen verdienen gewezen te worden op hun houding, niet zij zijn koppig, maar mijnheer Leugemors behoort zijn methode onomwonden bekend te maken. De artsen behoeven dan niet langer „voort te sukkelen” met „ouderwetse” middelen, die toch niet baten.

Hier volgt de inhoud van een brief, geschreven door Leugemors, aan een patiënte, die moeilijk te genezen is en die zich onder behandeling wil stellen van een huidarts.

Geachte Mej.

Dank U wel voor Uw brief. Ik kan me voorstellen, dat het heel onprettig voor U is, dat U zo'n last van Uw huid heeft. Maar moet U eens even goed horen. Toen U me Uw

vorige brief stuurde op 27 Januari, merkte ik, dat U een beetje ongeduldig begon te worden. En daarom heb ik er toen wat extra vaart achter gezet. Nu is het bij mijn behandeling zo, dat hoe sneller ik de medicijnen laat werken, hoe meer vuile stoffen er ook door Uw huid naar buiten gewerkt worden.

Maar als U dat nu te erg wordt, wil ik het met genoegens iets kalmer aandoen. Alleen moet U er dan wel rekening mee houden, dat het dan ook iets langer zal duren. Hoor ik dan volgende keer even van U, hoe U het wenst?

Ik raad U beslist af om naar een specialist te gaan. Want die probeert natuurlijk alleen maar om Uw huid door middel van zalf of bestraling „dicht te metselen”. Dat is precies tegen de natuur in, want die vuile boel moet er immers toch uit. En als Uw huid „dichtgemetseld” wordt, hopen zich die vuile stoffen in Uw lichaam op, en zullen Uw gezondheid sterk ondermijnen. U voelt wel, dat dat heel verkeerd is. Denkt U er dus eerst maar eens goed over na.

Met hartelijke groët,

HERMAN K. LEUGEMORS
Specialist voor Huidziekten.

Geen eerlijk mens kan een dergelijk epistel componeren. Hij verwijt patiënte haar ongeduld, want, zo, staat het er toch: een tijdje heeft hij de werking van zijn middelen versneld, hij heeft extra vaart achter de „schoonmaak” gezet.

Dat beviel patiënte blijkbaar niet erg (anders zou haar klacht achterwege gebleven zijn).

En nu komt het mooie: de genezer laat het aan de zieke over om snel (met pijn) dan wel langzaam (met minder ongemak) genezen te worden. Wie is hier voor de drommel, degene, die de genezing in handen heeft, de „deskundige” of de patiënt?

Vraagt Leugemors zelf niet in welk tempo de zieke wenst genezen te worden?

Hij voelt wel, dat zijn slachtoffer geen rotsvast vertrouwen in hem heeft, begint met de verantwoordelijkheid voor de ongemakken, die patiënte heeft moeten verduren, van zich af te schuiven en heeft nog de brutaliteit, die verantwoordelijkheid op de schouders van zijn slachtoffer te leggen. Vandaar het verwijt over ongeduld van de zijde der lijdere! (Noem zo iemand maar een rechtschapen mens).

De arts eist ook geduld van zijn patiënten, zeker als de ziekte langdurig is, maar hij geeft nooit de patiënt de schuld als hij mislukking niet verklaren kan. Hij kent het einde van zijn kun-

Magnetiseur voor het Kantongerecht

Moeten handelingen als magnetiseur beschouwd worden als uitoefening der geneeskunst?

Deze kwestie diende dezer dagen voor het Kantongerecht te Gouda. De Goudse Courant gaf van deze, en van een verwante, zaak een helder verslag, hetwelk wij zo vrij zijn hier volledig over te nemen. De tweede zaak behandelen wij een volgende keer. Hier volgen dus de verslagen uit de Goudse Courant, ten eerste dat van de zitting, ten tweede dat van het vonnis.

Uit de Goudse Courant van 23 Sept.

Is het optreden als magnetiseur uitoefenen van de geneeskunst? Om deze vraag gaat het in een gisteren voor de kantonrechter behandelde strafzaak tegen een magnetiseur uit Den Haag en diens

nen en weet, dat hij niet in alle gevallen hulp kan bieden.

Leugemors heeft patiënte niet kunnen helpen, maar hij vertikt het om dat eerlijk toe te geven. Nee, de patiënte draagt volgens hem de schuld. Noemt verdediger van Leugemors zo'n handeling nog eerlijk?

De waarheid is, dat de prullaria van Leugemors niet geholpen hebben en wij zeggen: dat kan ook niet anders.

Waarom staat de bewonderaar zo kritisch tegenover de resultaten der analyses? De uitkomsten kloppen volkomen met die van anderen en het dient te worden herhaald: wij stellen geen eerlijk mens aan de kaak en wij gaan niet over één nacht ijs.

Alinea 3 van Leugemors' brief is wel heel erg in tegenspraak met de bewering, dat hij open kaart wil spelen tegenover de officiële geneeskunde. Hij raadt patiënte af naar de dokter te gaan en somt redenen op, waarom hij dat doet. Wéér met dat „metselaarsverhaal”, dat dient om de zieke angst aan te jagen.

Laten wij niet voorbij zien, dat de heer Leugemors zelf angstig is. Het is verre van plezierig voor hem als een dokter ziet, wat Leugemors tot stand heeft gebracht²⁾. Patiënte is bij L. van de wal in de sloot geraakt! Om welke redenen hield hij zijn „snelle tempo” niet een tijdje vol? Dan was de huid-aandoening verdwenen!! Onze conclusie is: onkunde, kwakzalverij.

Het is maar raar, dat diezelfde Leugemors, die, klagende over gebrek aan medewerking van de dokters, het voorstel doet om onder getuige van derden zijn kunde te tonen, maar bakzeil haalt als hem de kans wordt geboden om een arts te betrekken in een geval als boven.

zuster uit Utrecht, die in Gouda praktijk uitoefenen.

Twee Goudse dames, die de hulp van de magnetiseurs hadden ingeroepen, de één wegens pijn in benen en handen en de ander wegens maagklachten, vertelden hun ervaringen. De magnetiseurs hadden met hun handen langs hun lichamen gestreken en vervolgens met hun handen een beweging gemaakt alsof zij iets afschudden. De dames verklaarden bij deze behandeling baat te hebben gevonden.

Wat deden de magnetiseurs? Volgens hun verklaringen kunnen zij een organische kwaal niet genezen, daartoe verwijzen zij naar de medicus. Wat zij wel doen, is de betrokkenen een psychische steun geven door hun een fluïdum, waarover zij door een bijzondere gave de beschikking hebben, mede te geven.

De kantonrechter, mr J. A. van Bronkhorst, bracht er tegen in, dat blijkens de verklaringen in het dossier geen der getuigen van een verwijzing naar een dokter heeft gerept en allen daarentegen

Hij had deze kans met beide handen moeten aangrijpen. De consequentie was dan onvermijdelijk: meedelen, wat gé in Uw geneesmiddelen hebt gestopt en op welke manier ge uw patiënten geneest. En dat wil Leugemors niet!

Het hierboven genoemde geval staat lang niet alleen. Telkens vragen wij ons af: „waar blijft nu toch die Leugemors?” Wellicht is er iemand onzer zijn aanhangers, die alsnog Leugemors wil bewegen om voor het voetlicht te treden.

Te allen tijde zijn er van die geheimzinnigdoenden geweest, die de mislukkingen der medici in „behandeling” hebben genomen. Hadden zij succes, dan lieten zij reclame maken, zo niet dan werd het doodgezwegen. Altijd waren dat mensen, die beter genezen konden dan de doktoren, zij wisten altoos raad. Werden zij aangevallen, dan speelden zij de rol van miskende profeet of apostel. Nog nooit heeft één zijn „ontdekkingen” rondborstig openbaar gemaakt, steeds huichelden zij oprechtheid en gaven zij de geneeskundigen een trap. Dit leger van afbrekers heeft niets nuttigs als erfenis achtergelaten, geen enkele ontdekker van iets nieuws kunt ge onder hen aanwijzen. Hun namen sieren nergens de annalen der grote ontdekkingen, hoogstens vindt men die namen in die der justitie.

Zolang de apostel Leugemors zijn licht onder een korenmaat verbergt, is en blijft hij een kwakzalver, die geldelijk gewin nastreeft.

Kunstjes tonen voor het publiek is niet synoniem met open kaart spelen. Het wordt inderdaad tijd, dat het volle daglicht eens op hem valt..... Een eerlijk mens hunkert naar waarheid, de kwakzalver kiest het pad der duisternis. Leugemors is op deze regel geen uitzondering!

in de mening schijnen te hebben verkeerd van hun kwaal te zullen worden genezen. U simuleerde, aldus de rechter, door uw optreden de verhouding arts—patiënt.

Neen, ontkende de magnetiseur, ik heb tegen de mensen alleen gezegd: ik zal proberen u te helpen en deze hulp bestond alleen in het geven van kracht en dat is niet te beschouwen als uitoefening der geneeskunst.

Als deskundige werd dokter H. W. de Planque, directeur van de G.G.D. alhier, gehoord, die volkomen afwijzend tegenover magnetiseren stond. Magnetiseren als zodanig bestaat niet zeide hij, wat er over straalkracht verteld wordt, is absoluut bedrog. De deskundige was van mening, dat de betrokkenen zeer zeker onbevoegd de geneeskunst hebben uitgeoefend, omdat zij patiënten behandelen en of dit nu een psychische behandeling genoemd wordt, een behandeling is het en dat valt onder het begrip geneeskunst uitoefenen. Dat hijzelf een patiënte naar de magnetiseur zou hebben verwezen, zoals bij een vorige behandeling der zaak is gezegd, noemde de directeur onzin.

Er kwamen verklaringen ter sprake — de raadsman had ze de vorige keer overgelegd — van drie medici te Utrecht, waarin deze hun waardering betuigen voor verleende hulp. Deze gevallen had de vrouwelijke verdachte behandeld en zij vertelde er over, dat een er van een dokter zelf betrof, die door zijn drukke werk volkomen op was en haar had gevraagd hem nieuwe kracht te geven, waardoor hij volkomen opgeknapt was. En in een ander geval had een arts haar hulp ingeroepen voor een patiënte, die, naar zij verklaarde, eveneens baat bij de behandeling had gevonden.

Dé ambtenaar van het Openbaar Ministerie, mr B. R. Hofstee, beantwoordde in zijn requisitoir de vraag of de verdachten geneeskundige raad en bijstand hebben verleend, bevestigend. Tegenover degenen, die hun hulp zochten, hebben zij de indruk gevestigd, dat de betrokkenen van hun kwaal genezen konden worden. Er zijn dingen in het heelal, die niet met het verstand te verklaren zijn en de ambtenaar wilde wel aannemen, dat de beide magnetiseurs over gaven beschikken, die een ander niet heeft, al is het zijn persoonlijke mening, dat deze gaven meer berusten op geestelijk overwicht en de faam van de magnetiseurs en ook door de toestand van de patiënten, die een wonder verwachten. Maar dat alles neemt niet weg, dat de patiënten het gevoel hadden bij een dokter te zijn en behandeling van patiënten is nu eenmaal zonder geneeskundige bevoegdheid verboden. De ambtenaar persisteerde bij de eis, tegen elk tweemaal f 300 boete subs. tweemaal een maand hechtenis.

De verdediger, mr J. H. Fischer uit Utrecht, daarentegen achtte geenszins sprake van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, omdat hetgeen zijn cliënten doen, naar zijn mening niet het uitoefenen van genezende kunst is. Zij hebben een eigenschap, die hun het vermogen verschaft de mensen een kracht te geven. Is dit in wezen niet, vroeg pleiter, hetgeen wij allemaal doen, als er iemand steun nodig heeft? Dan proberen wij ook hem over zijn depressie heen te helpen en dat is in feite toch ook niets anders dan het uitoefenen van invloed. En dit geven van kracht om de mensen te helpen, wat deze magnetiseurs ook doen, kon de raadsman niet als geneeskunst zien. Hij bestreed, dat het publiek in de veronderstelling leeft bij

een dokter te komen. Het weet, dat het niet naar een medicus gaat, maar naar een magnetiseur en dit betekent, dat de bezoekers vragen kracht te geven. Pleiter beschouwde het precies zo, alsof men naar iemand gaat, die heilgymnastiek geeft om gemasseerd te worden, dat is ook helpen en geen uitoefenen van geneeskunst. Tenslotte refereerde hij zich aan het oordeel van dr Tenhaeff, dat er krachten bestaan, die niet verklaard kunnen worden. Hij concludeerde tot vrijspraak.

Over veertien dagen zal de kantonrechter uitspraak doen.

Uit de Goudse Courant van 7 Oct.

De vraag of magnetiseren als uitoefenen van de geneeskunst is te beschouwen, heeft de kantonrechter bevestigend beantwoord door in zijn gisteren gewezen vonnis tegen drie magnetiseurs het optreden van de betrokkenen tot een verboden handeling te verklaren.

Het verweer, dat hetgeen de verdachten deden, niet als uitoefening der geneeskunst valt te beschouwen, verwierp de rechter. Dit verweer, overwoog hij, steunde op twee gronden, ten eerste, dat verdachten degenen, die zich tot hen wendden, niet zouden trachten te genezen van hun lijden, doch de behandeling er slechts op gericht zou zijn om diegenen, die neerslachtig en futloos zijn, weer levensmoed en zelfvertrouwen te geven en ten tweede, dat de daartoe toegepaste middelen niet zouden behoren tot het gebied der geneeskunst.

Ten aanzien van dit verweer was de kantonrechter, mr J. A. van Bronkhorst, van mening, dat de eerste grond reeds afstuit op de feiten, waaruit blijkt, dat de behandeling door verdachten wel degelijk de strekking had om de lijders aan een bepaalde kwaal van die kwaal te genezen, hetgeen blijkens het onderzoek ter terechtzitting ook het enige doel was van degenen, die de hulp van verdachten inriepen. Zou, overwoog het vonnis, het doel geweest zijn het ver- of herkrijgen van levensmoed, opgewektheid en zelfvertrouwen, dan zouden de betrokkenen daartoe wel de wens te kennen hebben gegeven, doch het tegendeel is komen vast te staan. Het zou bovendien op de weg van verdachten hebben gelegen om de betrokkenen dien-aangaande in te lichten, hetgeen evenmin is gebleken.

Wat de grond betreft, dat de toegepaste middelen niet zouden behoren tot het gebied der geneeskunst, overwoog de rechter, dat het irrelevant is, welke methode of welke middelen verdachten toepasten, daar de bevoegdheid om de geneeskunst uit te oefenen zich uitstrekt over het gehele terrein der geneeskunst, ongeacht de toegepaste methode of de gebezigde middelen. De wet heeft ten aanzien van de uitoefening van de geneeskunst een waarborg gesteld, dat de uitoefening op grond van verkregen kennis en ervaring zo goed mogelijk geschiedt. Hieruit volgt, aldus de kantonrechter, dat iedere bijstand, welke wordt verleend met de voorgewende of werkelijke strekking om een mens te genezen van een lijden, uitoefening der geneeskunst oplevert en het verlenen van zodanige bijstand niet is toegestaan aan hen, die daartoe de bij de wet vereiste bevoegdheid niet hebben verkregen.

Ook verdachten hebben, concludeerde de rechter, zulke bijstand verleend en nagenoeg alles verricht, hetgeen een arts

pleegt te doen door met degenen, die zich tot hen wendden, te spreken, hun klachten aan te horen, hen aan te kijken, diagnose of wat daarvoor doorging te stellen en therapie toe te passen, daarbij derhalve de verhouding arts—patiënt simulerende.

„Alleen met waarborg”

Aan verdachten kan worden toegegeven, gaat het vonnis verder, dat er, voor zover niet zelfs alle klachten irrationeel zijn, irrationele krachten bestaan, waartegenover iedere verstandelijke redenering te kort schiet, alsmede, dat deze krachten — hetgeen op grond van eenvoudige waarneming moet worden aangenomen — ook hun effect op het menselijk lichaam en met name dat, waarin enig lijden aanwezig is, niet missen. Het aanwenden van deze krachten behoort tot het terrein van de psychotherapie en deze therapie zal in de toekomst wellicht meer dan tot nog toe het geval is, worden toegepast, waarbij het zelfs niet voor uitgesloten is te houden, dat ook de z.g. magnetiseurs of althans enkelen van hen, als zij aantonen daarvoor de gave te bezitten, zullen worden ingeschakeld. Thans is deze situatie nog niet aanwezig, maar als dit wel het geval was, kan, aldus de rechter, met zekerheid worden aangenomen, dat de bestrijding van ziekten langs psychotherapeutische weg altijd zal geschieden door of onder leiding van een verantwoordelijke arts. Verdachten zijn echter te werk gegaan geheel op eigen gelegenheid en hebben, voor zover in dit proces gebleken is, voor iedere kwaal zonder onderscheid dezelfde methode toegepast, waarbij geen enkele waarborg aanwezig was, dat deze methode de juiste was, alleen al hierom, omdat verdachten dit niet vermochten te beoordelen en evenmin of en zo ja, verwijzing naar een arts gewenst of noodzakelijk was, waarbij verdachten de rollen volkomen omdraaiden door te menen, dat zij de betrokkenen eventueel naar een arts dienden te verwijzen in stede van verwijzing door de arts naar hen af te wachten.

In dit alles achtte de kantonrechter een groot gevaar voor de volksgezondheid gelegen, welke in ons land een niveau heeft bereikt, waarom het zich gelukkig mag prijzen, zodat er met alle ter beschikking staande middelen naar dient te worden gestreefd dit te handhaven. Dan is het, zegt de uitspraak, ook zaak om, zolang nog geen wijziging in de wetsbepalingen is tot stand gekomen, iedere poging van niet-deskundigen, al dan niet magnetiseur en/of helderziende en al dan niet fatsoenlijk, om ziekten te bestrijden op een wijze, waarvan degene, die haar toepast, de gevolgen niet kan overzien, met alle kracht tegen te gaan.

De rechter heeft de drie verdachten — een magnetiseur uit Den Haag en diens zuster te Utrecht, die in Gouda praktijk uitoefenen en een psychologisch adviseur te Berkenwoude — veroordeeld ieder tot tweemaal f 150 boete subs. tweemaal 150 dagen hechtenis, bij welke strafmaat hij in aanmerking nam de ernstige aard der feiten en de omstandigheid, dat niet is gebleken, dat de verdachten het voornemen koesteren hun bedrijf te staken, ook indien bij rechterlijke uitspraak beslist is, dat uitoefening van dit bedrijf is: een bij de wet verboden handeling.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, Arts te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, Vice-President van de Rechtbank te Amsterdam, vice-voorzitter; F. C. Reyers, Apotheker te Purmerend, wnd. secretaris en redacteur; Dr Ph. A. Coppens, Apotheker te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr G. van Itallie, Rechter te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, Kantonrechter te Middelburg; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, Apotheker te Amsterdam, penningmeester; G. E. Windemuller, Arts te Vaassen.

Dr C. J. BRENKMAN:

RHEUMATIEK

Een van de meest vervelende plagen van de mens is de reumatiek, een ziekte, die onder allerlei vormen voorkomt en die in vele gevallen iemand zijn leven lang niet meer verlaat, wanneer hij er eenmaal mee behept is.

Als iemand zou vragen wat nu eigenlijk reumatiek is en of wij niet eens een goede definitie daarvan zouden kunnen geven, dan zouden wij met de mond vol tanden staan of wij zouden een grote hoeveelheid kwasie-wijsheid moeten uiten, waardoor misschien onze vraagstellers tot zwijgen gebracht zou worden. Tot zwijgen, wel te verstaan; stellig niet tot begrijpen. Immers, wanneer wij ons zouden uitgesloofd hebben om hem verscheidene verschijnselen van reumatische aard op te noemen, dan zouden wij toch nog met geen enkel woord zijn binnengedrongen in de werkelijke beantwoording van de gestelde vraag.

En wanneer wij bijvoorbeeld iets zouden geantwoord hebben als: reumatiek is een ziekte van het gestel, of: reumatiek is een allergische ziekte, of misschien: reumatiek ontstaat door kou en vocht, ook dan zou de weetgierige vrager zich zonder twijfel op den duur bekocht hebben gevoeld en hij zou ons hebben verlaten met de overtuiging, dat die man hem niets verder had gebracht, wellicht omdat hij het zelf niet weet. Helaas is dat het geval. Niemand is tot nu toe in staat ons te vertellen wat reumatiek eigenlijk is en dat is verschrikkelijk jammer, want nu is het extra moeilijk om de juiste bestrijdingswijze te vinden.

Van Dale's woordenboek der Nederlandse taal noemt reumatiek: „d o o r k o u d e o n t s t a n e pijnlijke kwalen, die haar zetel vooral in de gewrichten, pezen, peesscheden, banden, spieren en spierachtige delen hebben.” Van Dale weet dus wel een antwoord te geven, maar klopt het met de waar-

heid, ontstaat deze ziekte door koude? Neen immers; we weten het wel dat de droge winterkou ons meestal niet deert; we weten ook dat in warme zomers vrij wat reumatiek voorkomt, juist door de vochtafscheiding van de huid, de snelle verdamping en afkoeling. Maar daarbij zijn we nog steeds niet verder gekomen dan tot de redenen van ontstaan der reumatiek; over de ziekte zelf horen wij niets; waarom tocht en kou, vochtige kamers en ongeschikte kleding pijnen, ontstekingen, vervormingen doen optreden in spieren en gewrichten, doch ook in de zenuwen en het bindweefsel en ook in de andere organen van het menselijke lichaam — dit alles is ons onbekend.

Dat deze onbekendheid met de aard der ziekte de bestrijding bemoeilijkt valt niet te ontkennen. Toch is er met een wetenschappelijk goed gefundeerde bestrijding der reumatiek veel te bereiken. Deze bestrijding zal veelal bestaan uit regeling van het diët, aankweken van goede levensgewoonten; zorgen voor goede behuizing, kleding, voeding; bevorderen van sport en beweging in de vrije lucht en wat dies meer zij. Daarnaast zullen de klachten bestreden worden, deels met maatregelen ontleend aan het zo juist genoemde, deels met verschillende geneeskrachtige methoden en middelen. Daarbij zullen zowel de pharmaceutische producten, als de physiotherapeutische middelen op hun plaats zijn al naar gelang van het geval.

Geduld en nog eens geduld zal van iedere reumaticus gevraagd worden. De behandeling gaat steeds met vallen en opstaan verder: nu eens zijn of schijnen, de resultaten van een bepaalde methode schitterend, dan weer lijken ze naar niets en vraagt men zich af of de behandeling maar niet beter gestaakt zou kunnen worden.

Rheuma betekent: „vluchtig”. De

Officiëel

NIUWE LEDEN:

G. J. Planting, arts te Leek.

CONTRIBUTIE

De contributie der vereniging bedraagt thans f 5,— per jaar, waarin begrepen is het abonnement op het Maandblad.

De contributie over het jaar 1948 is vastgesteld op f 3,—, daar het orgaan tot nu toe niet kon verschijnen.

Het abonnement op het Maandblad bedraagt eveneens f 5,— (voor 1948: f 3,—).

Leden en abonnés worden verzocht het door hen verschuldigde over te maken op Postgiro 32237, ten name van penningmeester der Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam.

F. C. REYERS,
wnd. secretaris.

ziekte reumatiek is wisselender dan enige andere. Het is haar aard te komen en te verdwijnen, dikwijls zonder naspeurbare redenen. Bepaalde plaatsen van het lichaam gaan plotseling pijn doen, al dan niet vergezeld van zwellingen — om soms even plotseling weer tot hun normale staat terug te keren.

Helaas komt het ook maar al te veel voor dat men moet zeggen: eens reumatiek, altijd reumatiek en dat wij er ons bij moeten neerleggen, dat de verschijnselen kunnen worden bestreden met meer of minder succes, doch dat wij tegenover de ziekte zelf machteloos staan.

Dit betekent geenszins dat dit ook altijd zo zal blijven.

Wat heeft de medische wetenschap in de loop der tijden en in het bijzonder in de eerste helft van deze eeuw niet al aan successen geboekt! Stellig liggen deze successen niet steeds op het gebied van de geneesmethoden; zeer vaak toch is de voorkoming van ziekte van on-eindig groter belang gebleken dan haar bestrijding met chemische en andere middelen. Wij hebben veel geleerd en zullen ongetwijfeld nog meer leren. Ook de verrassingen zijn op

dit gebied niet uitgesloten, als gevolg van de werkzaamheden van talloze geleerden over de hele wereld verspreid. Met een ongelofelijke energie arbeiden in laboratorium en studeerkamer en onze verwachtingen mogen hoog gespannen zijn, zowel wat betreft beter inzicht in de ziekte zelf als in haar bestrijdingswijzen. Op den duur zal het mensdom ook wel van deze kwaal worden verlost.

In het tweede deel van dit artikel stel ik mij voor te wijzen op de gevaren die speciaal hen bedreigen die niet weten te wachten.

Een zeer slechte indruk

Kortgeleden werden apothekers „verblijd” met een reclame-bord voor ADOZO-tabletten, die moeten dienen om asthma-aanvallen te verlichten.

Aan het carton was een schrijven gehecht met de volgende inhoud:

„Wij hebben het genoegen U hierbij een Adozo-showcard (waarom geen: reclamebord?) aan te bieden en nemen de vrijheid U beleefd te verzoeken deze kaart in Uw etalage te willen plaatsen.

Wat uitvoering en druk betreft menen wij, dat deze kaart in Uw etalage of verkoopruimte een goede indruk zal maken.

Voor geval U meerdere exemplaren zoudt willen hebben, zullen wij U gaarne nog enkele zenden, na ontvangst van Uw bericht.”

Met de meeste hoogachting en als steeds gaarne tot Uw dienst,

verblijven wij
agentschap Internationaal
laboratorium N.V.
Ijmuiden.

In het kort komt het dus hierop neer: „willen de apothekers maar zo goed zijn om zich te lenen tot reclame maken voor asthma-tabletten voor een of andere fabrikant, die hunkert naar winst.”

Hoe ver is het in ons land al gekomen? Moeten wij, apothekers, een reclamebord in onze etalages hangen voor een dergelijk geneesmiddel, dat alleen op doktersrecept behoort te worden verstrekt? Zullen wij stelselmatig de zieken stijven in hun verkeerde houding om de medicus voorbij te lopen, zelfs als zij aan asthma lijden?

Waarom niet zo'n reclamebord voor een sulfonamide tegen longontsteking of een digitalispraeparaat tegen hartziekten en veronal tegen slapeloosheid? De fabrikant van Adozo vindt blijkbaar de reclame in de Libelle niet voldoende, hij tracht de apothekers te lijmen

Uit de vergadering van het Algemeen Bestuur

23 Oct. 1948

Langzamerhand is het leven der Vereniging tegen de Kwakzalverij weer op gang gekomen. Zonder orgaan was dat moeilijk, daar dit het voornaamste middel is om met de samenleving contact te zoeken en dat middel kwam eerst in December 1947 — dus twee en een half jaar na de vrede — wederom tot onze beschikking en dan nog maar op bijzondere voorwaarden. Wij kregen toen n.l. een z.g. „verschijningsvergunning” van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, hetgeen betekende dat ons maandblad wel weer mocht verschijnen, doch dat ons helemaal geen papier daarvoor werd toegevoerd; wij moesten ons dat dan maar „op de vrije markt” kopen. De onderhandelingen, die toen konden beginnen, hebben ertoe geleid dat het blad in Juli j.l. voor het eerst weer kon uitkomen en, eigenlijk op slag, begon het hernieuwde contact met de buitenwereld.

Er bleek, en er blijkt nu telkens weer, heel veel belangstelling voor ons werk te bestaan.

Van medestanders, doch ook van tegenstanders, ontvangen wij instemmingen, resp. boze brieven. Beide soort van uitingen zijn ons welkom en in het bijzonder die, welke vergezeld gaan van materiaal, zoals berichten over optreden van kwakzalvers, strooilijetten, couranterverslagen ook van rechtszaken, adressen, beschrijving van gevallen ook over vermeende resultaten, enz. enz.

Men denke vooral niet dat wij er slechts zijn om de kwakzalverij te bestrijden door de kwakzalvers aan de kaak te stellen. In de eerste plaats gaat het ons er om onze lezers voor te lichten, hen dus ook de weg te wijzen indien zij

en maakt misbruik van het vertrouwen, dat de apotheker in ons land nog geniet, met het doel daaruit klinkende munt te slaan.

Dat datzelfde vertrouwen door dergelijke reclames ondermijnd wordt laat de fabrikant en zijn handlangers ijskoud. Tegen de tijd, dat de apotheek wordt beschouwd als een winkeltje voor geneesmiddelen, die de drogist niet verkoopt, heeft hij de buit al binnen.

Neen, deze reclame maakt een slechte indruk, ongeacht de hoedanigheid van die Adozo-tabletten tegen asthmatische aanvallen.

Dit bord hoort niet thuis in de etalages der apotheken. Asthmapatiënten horen hun geneesmiddelen te krijgen op advies van hun arts en niet via reclame in de Libelle of in de etalages van de apotheken!

twijfelen over de waarde of onwaarde van geheimmiddelen, nieuwe of schijnbaar nieuwe geneesmethoden en van hen die zich hiervan bedienen.

Van het publiek kan niet verwacht worden, dat het altijd de juiste keus zal doen, wanneer het door de omstandigheden zwaar beproefd wordt.

Onze vereniging heeft steeds de taak om de strijd tegen de kwakzalverij op behoeftige wijze te voeren.

Dit ongeveer betoogde de voorzitter bij de opening van de vergadering van het Algemeen Bestuur en hij haalde daarbij de woorden aan, die hij zeven jaar geleden had gesproken bij de opening der laatste ledenvergadering onder benarde omstandigheden. (Mdbld: Dec. 1941).

„De bestrijding der kwakzalverij — waaronder dan in het kader onze organisatie steeds de kwakzalverij op medisch en pharmaceutisch gebied en op de aanverwante gebieden verstaan wordt — dient wel krachtig te zijn en dient nimmer af te laten, doch dient bovenal behoedzaam te worden gevoerd. Op het terrein, dat wij bestrijken, kan zo gemakkelijk een wat minder goed gewogen woord personen kwetsen, die geheel te goeder trouw zijn.

„Wij bestrijden een maatschappelijk kwaad van de eerste orde; wij moeten er ons echter steeds rekenschap van geven dat talloze eerbare burgers nauwelijks beseffen dat de kwakzalverij, die zij zo gaarne aan hun hart drukken, werkelijk dat ernstige maatschappelijke kwaad is, dat wij weten dat het is.

„Men vindt het niet zo erg om voor allerlei klachten en kwalen, zonder deskundig advies, er maar op los te dokteren. „Waarom zouden wij het niet eens,” aldus wordt zo vaak gezegd, „proberen met die genezers of met die ongediplomeerden, die zelf zeggen, dat zij zulke goede resultaten hebben? Wie maakt ons wat? En als het niet bevalt, kunnen we altijd nog naar de man van het vak”. Dat er dan waarschijnlijk heel wat verprutst zal zijn, wordt vooraf niet bedacht; maar als wij, bestrijders der kwakzalverij, vooraf ons waarschuwend woord doen horen, dan murmelt zachtens het koor: „dat is een pleidooi voor eigen standje; pas dus op!” En, als gezellige samenzweerders, gaan ze hun gang. De ene is innig gelukkig met een bezoek aan een kruidendokter, een andere zoekt het bij een magnetiseur, een derde weer laat zich bij voorkeur behandelen door iemand die zijn z.g. kennis uit „oude” boeken heeft vergaard..... allen zijn gelukkig,

R.

Beschouwingen

door Arts G. E. WINDEMULLER

II.

Zolang de Geneeskundige Wetenschap feilbaar is; zolang haar beoefenaren trots alle inspanning en goede wil niet in staat zijn, het z.g. volmaakte te bereiken; en zolang de mens zonder oordeel des onderscheids de begrijpelijke wens om genezen te worden ziet als de allesbeheersende drijfveer, — zolang zal hij in bepaalde gevallen, meestal na te zijn begonnen met vertrouwen en hoop te hebben gesteld in en op een vertegenwoordiger van de „officiële” wetenschap, zich wenden tot onbevoegden, of gelokt worden door fantastische aanprijzingen, die gouden bergen beloven.

Wij noemden de wens naar Gezondheid, naar Leven, begrijpelijk. Inderdaad. In zoverre kan ieder, ook de bestrijder van de kwakzalverij, in het algemeen zich voorstellen, dat wie geen of weinig vooruitgang ziet in zijn ziekte-toestand; wie naar het oordeel van zijn dokter noodzakelijk van de ernst van een ziekte op de hoogte moest worden gesteld; dat zo iemand „het gaat zoeken” waar hij het misschien nog vinden kan.

Van dit feit, van deze menselijke eigenschap, maken de kwakzalvers en hun supporters, om ze zo maar eens te

totdat blijkt, dat zij op het verkeerde paard gewed hebben en de natuur toont dat al dit bedrog tot niets anders leidt dan tot innig berouw en tot, dikwijls onherstelbare, schade.

„En zelfs als wij deze onherstelbare schade voor ons zien, dan nóg zal onze strijd *behoedzaam* moeten blijven. Ook hem, die te laat inzag dat hij met zijn leven heeft gespeeld, zullen wij dit niet ten kwade mogen duiden; hij is per slot een lijdend medemens.

„Een andere reden voor het behoedzame karakter van onze strijd is meer het feit, dat wij overal en alom onze belagers vinden en dat wij, juist in het algemeen belang, er voor moeten zorgen dat onze strijd geen aanstoot geven kan.

Met een beroep op de krachtige, persoonlijke, medewerking van alle bestuursleden — en van zoveel mogelijk leden der vereniging — opende de voorzitter de vergadering.

Onder meer werd besloten tot goedkeuring van het contract met de uitgeverij die het orgaan bezorgt. De *algemene ledenvergadering* moest worden verschoven naar een later tijdstip omdat dan ook in de vacatures moet worden voorzien en hiertoe nog enige voorbereidende maatregelen nodig zijn.

noemen, gebruik; wij kunnen al direct zeggen: misbruik; want beroeps-kwakzalvers zijn gewetenloze lieden, die teleurgestelde of wanhopige medemensen uitbuiten zonder enig ander gevolg dan korte tijd nieuwe hoop zonder enig uitzicht op vervulling van gekoesterde wensen.

Hoe kán het ook anders?

De „schoolse” wetenschap berust op kennis van de gezonde en de zieke mens en zijn levensverrichtingen, zijn geestelijke en lichamelijke uitingen, op kennis van de techniek van elk mogelijk onderzoek en elke mogelijke behandelingswijze, op toepassing van een rijk arsenaal van natuurlijke en kunstmatige, beproefde geneesmiddelen. De geneeskunst-beoefenaar beoordeelt de individuele mens en richt naar zijn bevindingen zijn behandeling, voor welke de deugdelijke en rijke ervaring van in eeuwen gegroeide, soms door geniale voorgangers als door een explosie uitgestraalde richtlijnen de beste waarborg vormen voor de ernst en het verantwoordelijkheidsgevoel, waarmee het mensdom op het gebied der gezondheidszorg wordt omgeven.

Voordat wij nu hiertegenover de funeste en geheimzinnige rol van de kwakzalver bezien, willen wij eerst terugkomen op het hierboven tussen aanhalingstekens geplaatste begrip: schoolse wetenschap.

Het is ieder, die geregeld iets leest over de ons hier bezighoudende materie bekend, dat kwakzalvers, hun slachtoffers en velen van hun propagandisten er hun werk van maken, met minachting neer te zien op de z.g. schoolse wetenschap en haar beoefenaren.

Wij willen hieraan enige woorden wijden, omdat de geneeskunde een enigszins uitzonderlijke plaats in de waardering inneemt.

In nagenoeg elke populaire verhandeling over het kwakzalverij-vraagstuk kan men, terecht, vragen ontmoeten als deze: „Waarom ons fijn-georganiseerd lichaam toevertrouwd aan een leek, terwijl ons horloge bij de vakman wordt gebracht; waarom voor elke levensbehoefte bevrediging gezocht bij de aangewezen deskundige, die in de school des levens, maar ook en niet minder deugdelijk op de school van zijn bijzonder gebied, zijn kennis en ervaring heeft opgedaan, die vertrouwen schenkt, — waarom deze schoolse kennis aanvaard, maar die zoveel dieper moet gaan en zoveel verantwoordelijker optreden vergt, gesmaad en geringgeschat?” En daarop volgen dan gewoonlijk voor-

beelden, als van bruggen, door opgeleide ingenieurs gebouwd en niet door koekebakkers hoe verdienstelijk ook in hun vak, — en vele andere voorbeelden, niet moeilijk te verzamelen.

In deze beschouwing willen wij de ernstige kern van deze half-serieuze, half-schertsende vergelijkingen nader bespreken.

De resultaten van een *practische wetenschap* (óók van een *theoretische* trouwens, maar die laten we hier rusten) zijn in hoofdzaak afhankelijk van de meer of mindere mogelijkheid, die resultaten met zekerheid te verkrijgen, onder alle omstandigheden. Een wetenschap, die zékere, als wiskundig te berekenen, resultaten geeft, noemen we een *exacte wetenschap*. Dit in het oog houdend is b.v. de wiskunde, de natuurkunde e.a. een *exacte wetenschap*. De resultaten van onderzoekingen, berekeningen, proefnemingen, zullen met zekere aan stelligheid grenzende waarschijnlijkheid in overeenstemming zijn met de verwachtingen, voortvloeiend uit wat uit een grondslag van parate kennis door vele groepen van verschillende samenwerkende beoefenaren van een bepaald gebied is gedistilleerd; deze grondpijlers van kennis noemen we een *school*, zoals we allemaal onze eerste school kennen, waar we hebben leren lezen en schrijven, enz. Zonder „schoolse” wetenschap zou nimmer verder kunnen worden gebouwd aan de ontwikkeling van enig terrein van *menselijk denken en streven*. Echter, het schoolse is grondslag, is fundament! Al wat door onderzoekers uit de gehele wereld wordt bijeengegaard en vergeleken en verwerkt tot een geheel, draagt bij tot vervolmaking en daardoor worden de resultaten behoord voor... een *eénzijdigheid*, die als het grote risico van elke school wordt beschouwd. Bestond deze *eénzijdigheid*, eerst dan zou met enig recht op de schoolse wetenschap een blaam kunnen worden geworpen; zij bestaat echter niet.

En nu de geneeskunde, een wetenschap, die op vele exacte wetenschappen steunt, doch door vele oorzaken zelf geen exacte wetenschap kan worden genoemd. Hier kan wel véél, maar niet alles met de centimetermaat en de weegschaal en de wiskundige berekening worden opgespoord en verwerkt! De oorzaak ligt voor de hand. De geneeskunde heeft te maken met levende objecten, met de zo gevarieerde levende geestelijke en lichamelijke eigenschappen, opnieuw variabel te midden van schommelende milieu's en omstandigheden! Het ligt echter voor de hand, dat, *evenzeer als dit bij de gen. exacte wetenschappen het geval is*, zich door samenwerking en uitwisseling van resultaten van onderzoekingen en ervaringen een solide basis heeft gevormd als „school-plan” voor *practische toe-*

Magnetiseren opnieuw in het geding

Opnieuw werd de vraag of magnetiseren uitoefenen der geneeskunst is in de rechtszaal van het kantongerecht gesteld en opnieuw stonden de meningen lijnrecht tegenover elkaar: tegenover het bevestigend antwoord van het Openbaar Ministerie klonk de ontkenning van de verdediging.

De rechter heeft nog geen uitspraak gedaan, maar wel wees hij de weg, hoe magnetiseurs, die werkelijk over krachten beschikken, tot uitoefening van praktijk in samenwerking met de medici kunnen komen: zij dienen zich te organiseren en wettelijke erkenning te vragen, waarbij dan een test door deskundigen zal moeten uitmaken, wie een brevet krijgen.

Het gold ditmaal de voortgezette behandeling van de zaak tegen een 46-jarige psychologische adviseur uit Berkenwoude, wie het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst was ten laste gelegd en de rechter vatte de draad van het gesprek weer op met te bespreken de behandeling, die de magnetiseur aan twee, de vorige keer als getuigen gehoorde personen uit Hekendorp had gegeven. De een had ischias, de ander hinder in de keel.

— Deze mensen, aldus de rechter, had-

passingen en voor verdere ontwikkeling van theorie en praktijk. Ook hier geen spoor van eenzijdigheid, van enige reden, te smalen op de „schoolse wetenschap”.

Alleen de volslagen domme, onontwikkelde of willens en wetens eigenwijze en uit eigenbelang vijandige mens kan de geneeskunde verwijten, dat zij steunt en móét steunen op z.g. schoolse grondslagen, die bij uitsluiting officiële bevoegdheid geven tot uitbouw dier wetenschap en tot toepassing der resultaten op de gezonde en zieke mens, praeventief (voorkomend) en therapeutisch (genezend)!

Evenmin kan haar het verwijt treffen, niet zo exact te zijn als bijv. de wis- en natuurkundige wetenschappen. Op de boven aangegeven gronden is dit een onmogelijkheid, helaas, die de beoefenaren waarlijk nog meer dan onze medemensen dikwijls oorzaak van zorg en teleurstelling is!

Toch berust op de fictie, dat de geneeskunde en haar beoefenaren alles moet en moeten kennen en kunnen, zodat een onvoldoend resultaat zonder meer op rekening van ontoereikende toepassing van de voorhanden mogelijkheden in plaats van op rekening van de hiaten in onze kennis en kunde worden gesteld, — een belangrijke reden tot de grote toeloop naar de kwakzalvers. En de geneesheren, als vertegenwoordigers van de achter de schermen blijvende wetenschap, treft de meeste critiek! Daarover in de volgende beschouwing.

den dus een organisch lijden en als u probeert hen van hun kwaal af te helpen, dan doet u toch hetzelfde als een dokter?

— Inderdaad wil ik de mensen helpen, antwoordde de adviseur, maar wat ik doe, is niet het uitoefenen van de geneeskunst. Een dokter past middelen toe, ik wend een gave aan, die als een soort uitstraling genezend op de mensen werkt.

— Hoe weet u, dat er kracht van u uitgaat?

— Dat voel je in je vingertoppen, je voelt de kracht uitgaan als een lichame-lijk fluide. Je hebt zo'n kracht, maar weet niet, wat het is en hoe je er aan komt.

De adviseur vertelde, dat er al pogingen worden aangewend om erkenning van het beroep als magnetiseur — opdat de doktoren u als medicijn voor de patiënten kunnen gebruiken, had de rechter het uitgedrukt — te verkrijgen. Ook deelde hij mede, dat twee medici, die hij op verzoek met name noemde, zijn hulp voor patiënten hadden ingeroepen.

Het gaat er niet om, stelde de kantonrechter, mr J. A. van Bronkhorst, de zaak, of u over krachten beschikt, maar of u iets doet, wat de wet niet toestaat en niet is daarom nodig, dat er een erkenning komt, die het optreden van magnetiseurs regelt. Overigens zag de rechter het magnetiseren als een psychologische overmachtskwes- tie, als een kwestie van suggereren, dat iemand van de pijn af is.

— En een kind van zes of zeven maanden dan, aldus de magnetiseur, dat ik van eczeem afgeholpen heb?

Toepassing.

— Dat kan ik niet beoordelen, verklaarde de rechter, die vervolgens de vraag stelde of de door verdachte toegepaste psychotherapie voor elke ziekte geldt en op het ontkennend antwoord er de vraag aan toevoegde, hoe de magnetiseur bepaalt voor welke ziekten de behandeling dan wel geldt.

Voor alle gewone ziekten, luidde het antwoord en de verdachte noemde als voorbeeld galstenen, waarvan hij zeide, dat hij die vergruizelt.

— Hoor eens, zeide de kantonrechter, vorige week heb ik een raadsman horen vertellen, dat het waanzin is, dat een magnetiseur galstenen kan vergruizelen en dat gelooft u zelf ook niet.

— En de mensen dan, die geen last meer hebben?

— U kunt niet zeggen, dat ze beter zijn. — Laat ik dan zeggen, dat ze absoluut geen last meer hebben.

Als andere ziekten, waarvoor zijn hulp baat brengt, noemde verdachte: reumatiek, hoofdpijn, kiespijn.

Kantonrechter: Voor kiespijn kunnen ze beter naar de tandarts gaan, want u suggereert alleen, dat ze geen pijn meer hebben.

Later kwam de rechter nog eens op dit punt terug en hij stelde de zaak zo, dat, zo de behandeling niet voor alle kwalen geldt, de magnetiseur toch weten moet, welke kwaal de patiënt heeft.

— Dat zeggen de mensen mij, aldus het antwoord, want ze zijn eerst bij de dokter geweest en weten, dat ze wat aan de maag hebben, dan behandel ik de maag.

— Maar er zijn diverse soorten van maagkwalen en maagklachten kunnen uit een geheel andere ziekte voortkomen, wierp de rechter tegen, u moet het toch

weten. Als een dokter een patiënt naar een masseur verwijst, welk beroep erkend is, dan zegt hij toch, daar en daar gaat het om.

De magnetiseur zeide, dat dit niet gaf. Hij kan of organen behandelen of een algemene behandeling geven.

Dat vond het O.M. toch maar een gevaarlijke zaak, want op zo'n manier kunnen de mensen iets heel anders mankeren en bij een operatie nog gered worden.

In zijn requisitoir zeide de ambtenaar van het O.M., mr B. R. Hofstee, het niet anders te kunnen zien, dan dat hier onbevoegd de geneeskunst wordt uitgeoefend, er komen nu eenmaal mensen bij verdachte om tegen een kwaal behandeld te worden en deze verleent bijstand. De ambtenaar eiste de maximumstraf, tweemaal f 300 boete subs. tweemaal dertig dagen hechtenis en hij overwoog hierbij, dat de betrokkenen niet gemakkelijk bereid zijn met hun praktijk uit te scheiden, daar dit een winstgevend beroep is. Hij waarschuwde, dat hij bij veroordeling verdachte door de politie zal laten controleren en dat zo nodig opnieuw proces-verbaal zal worden opgemaakt.

„Geestelijke opsterking”.

De verdediger, mr C. Jonker, daarentegen, kon hetgeen zijn cliënt doet, niet als onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst zien. De magnetiseur maakt slechts de bekende bewegingen met z'n handen. Deze uitstraling van kracht blijkt een heilzame invloed te hebben op de patiënten en geeft een geestelijke opsterking. Verdachte is al vijf en twintig jaar psychologisch adviseur en wil zijn gave in dienst stellen van de lijdende mensheid. Deze kracht berust op een occulte eigenschap, het magnetisme dringt door de kleren heen en bevordert de bloedsomloop en versterkt de spieren. De magnetiseur grijpt niet op een of andere manier in, maakt dus een kwaal niet kwader. De raadsman wees er op, dat getuigen hebben verklaard, dat de behandeling geholpen heeft en dat er dokters zijn, die naar een magnetiseur verwijzen. Hij concludeerde, dat psychologische adviseurs geen kwakzalvers zijn en dat de wetenschap overtuigd is, niet met oplichters te doen te hebben. Daarom zijn de magnetiseurs bezig wettelijke erkenning te krijgen, waartoe zij zich aan een test zullen hebben te onderwerpen. Voor dat examen heeft verdachte zich opgegeven. De Nederlandse Werkgroep voor praktische toepassing van para-normale begaafdheid is bezig een vorm te zoeken om deze erkenning voor magnetiseurs en wichelroedlopers te krijgen. Op zo'n manier wordt ook het kaf van het koren gescheiden.

Mr Jonker merkte op, dat vorige week als deskundige is gehoord de directeur van de G.G.D., maar deze, hoe bekwaam ook als arts, is geen deskundige op het gebied van de para-psychologie. Daarom verzocht hij iemand te horen, die deskundig is op dit terrein en hij noemde daartoe de namen van prof. Fischer en dr Tenhaeff.

Concluderende, zeide pleiter, dat hetgeen verdachte heeft gedaan niet als onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst is te beschouwen, want verdachte vraagt niet wat de mensen mankeren, stelt geen diagnose en verzekert niet, dat hij de betrokkenen zal beter maken. Hij zegt hoogstens, dat hij zal proberen hen te helpen, waartoe hij alleen het bekende manuaal maakt. Daarom vroeg mr Jonker vrijspraak.

Over acht dagen zal de kantonrechter uitspraak doen en middelerwijl het verzoek van de verdediger, om een deskundige te horen, overwegen.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij: Dr C. J. Brenkman, *Arts* te Amsterdam, voorzitter; Mr M. D. K. S. van Lier, *Vice-President van de Rechtbank* te Amsterdam, vice-voorzitter; F. G. Reijers, *Apotheker* te Purmerend, wnd. secretaris en redacteur; Dr Ph. A. Coppens, *Apotheker* te Rotterdam; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr G. van Itallie, *Rechter* te Dordrecht; Mr P. Frima te Hilversum; Mr J. Moolenburgh, *Kantonrechter* te Middelburg; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam; H. J. A. Ter Wee, *Apotheker* te Amsterdam, penningmeester; G. E. Windemuller, *Arts* te Vaassen.

NATUURGENEESKUNDE

Het woord „natuurgeneeskunde” heeft, vaak doordat het ten onrechte gebruikt werd, geleid tot grote begripsverwarring. Zolang de lezer van dat woord nuchter blijft en er zich van bewust is, dat natuurgeneeskunde een onderdeel is van de geneeskunde en wel een zeer belangrijk, hoeft voor een foutieve opvatting van het begrip „natuurgeneeskunde” geen aanleiding te zijn. Anders wordt het, wanneer zieken en ingebeelde zieken horen of lezen, dat natuurgeneeskunde gezien moet worden als een richting in de geneeskunde, die met de officiële geneeskunde niets te maken wil hebben, ja zelfs een tegenstelling met haar vormt, waarbij de natuurgeneeskunde met natuurlijke middelen haar doel tracht te bereiken en de officiële, de alledaagse, bijna uitsluitend te werk gaat met kunstmatige middelen, door de mens uitgevonden.

Deze tegenstelling is slechts schijn, zij bestaat eigenlijk niet en het is de bedoeling van dit artikel om verkeerde voorstellingen over wat onder „natuurgeneeskunde” verstaan moet worden, weg te nemen.

Er is door een enkele arts wel eens een onverstandig gebruik gemaakt van het woord natuurgeneeskunde, onder andere door homeopathen, maar er is bepaald misbruik van deze term gemaakt door onbevoegden, kwakzalvers, die met hun bakerpraatjes steeds de zaken anders voorstellen dan zij zijn om zieken in hun netten te vangen en het zijn speciaal de charlatans, die het publiek de geheel verkeerde mening bijbrengen, dat natuurgeneeskunde het tegenovergestelde is van „fabrieksgeneeskunde”, een woord, dat uitgevonden is door een of andere kwak, die onder „fabrieksgeneeskunde” verstaat: de methoden en middelen der doktoren.

Ook hier hebben kwaaddoeners, als altijd, de wind in de zeilen gehad. De meeste mensen geloven gemakkelijk leugens en halve waarheden, die met rederijkerstalent vloeien uit de mond of de pen van handige bedriegers en

het wordt tijd, dat wij ons eens ernstig rekenschap geven van de betekenis van het begrip „natuurgeneeskunde”.

Men zou kunnen zeggen, dat natuurgeneeskunde, die vorm van geneeskunde is, die gebaseerd op natuurlijke methoden, gebruik maakt van natuurlijke methoden en middelen, dus ook van natuurlijke geneesmiddelen, onder welke dan verstaan moet worden: geneesmiddelen die Moeder Natuur ons geeft.

Ondanks het bestaan van vele geneesmiddelen, die niet in de natuur voorkomen en door chemici zijn uitgevonden, dus door mensenhand vervaardigd, worden zeer vele natuurlijke geneesmiddelen dagelijks voorgeschreven en gebruikt op advies van de doktoren.

Zij worden dus nog steeds van groot belang geacht en het is onzin te beweren, dat de officiële geneeskunde zich verslingerd heeft aan „fabriekspræparaten”, aan synthetische geneesmiddelen en dat de tegenwoordige artsen geen belangstelling hebben voor die middelen, die van natuurlijke herkomst zijn.

Is de levertraan soms afgeschaffd? Is de rol van de Kina uitgespeeld en krijgen hartpatiënten geen præparaten van het vingerhoedskruid meer? En om U enkele minder sterkwerkende te noemen: bestaan er geen moderne mondspoelingen met myrrhe, aftreksels van kamillen, lijnzaad en salie? Is thymstroop uit de mode, U weet wel, dat hoeststroopje voor kleine kinderen?

Het enorme aantal vitaminen en hormonen, dat toepassing vindt in de geneeskunde van deze tijd pleit wel zeer sterk voor de stelling, dat het gebruik van natuurlijke middelen op medisch advies eerder regel dan uitzondering is, al worden deze in fabrieken bereid. Sinds de oudheid, toen geneeskunde en artsennijbereidkunde beide door de geneesheren werden uitgeoefend, heeft men gezocht naar middelen, die de natuur ons levert en is getracht, de werkzame bestanddelen van planten en dieren af te zonderen en tegen bederf

Officiël

NIEUWE LEDEN:

A. Goudswaard, Leiden.
M. Ero, Amsterdam.

CONTRIBUTIE

De contributie der vereniging bedraagt thans f 5,— per jaar, waarin begrepen is het abonnement op het Maandblad.

De contributie over het jaar 1948 is vastgesteld op f 3,—.

Het abonnement op het Maandblad bedraagt eveneens f 5,— (voor 1948: f 3,—).

Leden en abonné's, die hun contributie nog niet hebben betaald, worden verzocht het door hen verschuldigde over te maken op Postgiro 32237, ten name van penningmeester der Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam.

F. C. REIJERS,
wnd. secretaris.

te beschermen, zodat deze gedurende het gehele jaar toegediend konden worden aan zieken. Het is nu eenmaal onmogelijk om het gehele jaar door planten te verzamelen en de zieken verse middelen te verschaffen, dat kan maar gedurende korte tijd en men ging over tot de bereiding van extracten, die minder snel bederven en die gegeven konden worden in jaargetijden, gedurende welke het verse geneesmiddel niet te verschaffen was.

De vitaminen en hormonen, die zo even werden genoemd, worden in deze tijd toegediend in veel zuiverder vorm dan vroeger, hetgeen ook geldt voor de levensreddende leverpræparaten. Terwijl vroeger vele lijdens aan bloedarmoede opgegeven moesten worden, kent men tegenwoordig inspuittbare leverextracten, die ongevaarlijk zijn, terwijl het ruwe extract of de lever als zodanig niet gebruikt kunnen worden. We hebben deze gezuiverde natuurgeneesmiddelen te danken aan geleerden, die jaren er naar hebben gezocht.

Hoewel zij, oppervlakkig beschouwd, kunstmatige dingen zijn, zijn zij onttrokken aan eenmaal levende wezens.

Maar wij mogen ons niet door de schijn laten bedriegen en de artsen voor „fabrieksgeneeskundigen” uitmaken.

welke term een lasterlijke diskwalificatie inhoudt als gevolg van wanbegrip.

Het is een hele kunst en vaak het resultaat van vele jaren hard werken om geneeskrachtige stoffen, door Moeder Natuur ons gegeven, af te zonderen, te zuiveren en daardoor haar toepassing mogelijk te maken of te vergroten. In vele fabriekslaboratoria wordt naar geneesmiddelen gezocht, die met recht de naam natuurgeneesmiddelen dragen.

Dat neemt niet weg, dat vele natuurlijke middelen uit vroeger tijden in onbruik zijn geraakt en verdrongen door synthetische. Ook onder deze zijn vele aan te wijzen, die wij niet graag zouden missen.

Het Salvarsan heeft zijn sporen wel verdiend, de sulfanilamidpraeparaten niet minder, het D.D.T. heeft in de afgelopen jaren zijn deugdelijkheid wel bewezen. Moeten de medici deze middelen soms overboord gooien?

Zijn patiënten, die een zware ontsteking hebben, gebaat met lapmiddelen uit een of ander kruidenhuis? M.a.w. moeten we, om consequent „natuurgeneeskunde” boven alles te stellen, mensen met longontsteking trachten te genezen met zoethout, inplaats van met moderne chemotherapeutica?

Dat zou immers misdadige dwaasheid zijn!

Grijpen we terug naar de definitie en toetsen wij de moderne geneeskunde aan de gegeven omschrijving, dan moet erkend worden, dat natuurgeneeskunde een onderdeel is van de geneeskunde, dus door vakmensen behoort te worden uitgeoefend.

De bewering van kwakzalvers, als zouden de doktoren de natuur de rug hebben toegedraaid, is volslagen nonsens! Hun bedoeling is de zieken tot zich te lokken door te schermen met een moeilijk woord, van welke de betekenis onbekend is bij het goedgelovige publiek, dat ten onrechte als gevolg van de wartaal der kwakzalvers meent, volgens een heel bijzondere geneeswijze behandeld te worden. De Kwak is de vijand van de mens en vindt geen middel te erg om begripsverwarring en waanvoorstellingen aan te kweken of in leven te houden om des te gemakkelijker zijn klauwen uit te slaan naar zijn slachtoffer, dat zijn verhalen voor ernstig opneemt en voor zijn goede geld waardeloze rommel krijgt, die vaak met de natuur niets te maken heeft.

REIJERS.

TER OVERWEGING

Een zeer groot deel van de Nederlandse bevolking is ondergebracht in een verzekering tegen ziekte. Mocht vroeger het inroepen van doktershulp, het gebruiken van geneesmiddelen afstuiten op bezwaren van financiële aard, thans is dit niet meer het geval en voor ieder weldenkend mens is het een grote vooruitgang, dat medische, pharmaceutische en tandheilkundige hulp binnen het bereik gekomen zijn van velen, die vroeger te laat of zelfs in het geheel niet hun dokter consulterden.

Deze verzekering tegen ziekte moet aan de gehele volksgezondheid ten goede komen, de volksgezondheid op een hoger peil brengen, mits er geen invloeden zijn, die het opbouwende werk van de ziekenfondsen, ziekenhuisverzekeringen, sanatorium-verzekeringen etc. afbreuk doen.

De verwachting is toch niet te hoog gespannen als men aanneemt, dat sociale instellingen als ziekteverzekering tot gevolg hebben deze twee dingen: eerder naar de dokter en als tweede: minder naar de kwakzalver en minder gebruik van door charlatans en andere onbevoegden aangeprezen methoden en middelen.

Helaas is de praktijk anders. Het aantal middelen in dagbladen, weekbladen, in etalages enz. aangeprezen tegen pijnen, ziekten, gebreken groeit met de dag en de stroom van fraai verpakte tabletjes, druppeltjes, zalfjes en smeersels wordt eerder breder dan smaller. De reclames zorgen wel ervoor, dat die artikelen gebruikt worden en dat de omzet ervan zo groot is, dat steeds weer nieuwe in de handel komen. Dit kan niet anders: er wordt, ondanks de instelling van de ziekteverzekering, veel gebruik gemaakt van geneesmiddelen buiten de dokter om.

In de tweede plaats is dit verspilling van geld. In de eerste en voornaamste plaats bergt het buiten medisch advies om gebruiken van geneesmiddelen gevaren met zich mee. Behalve dat de leek een heel verkeerd middel aanwendt (dus èn geld in de sloot gooit èn zich schade berokkent) komt het herhaaldelijk voor, dat hij verslaafd raakt aan een of ander, lang niet onschuldig medicament.

Hoe velen zijn er niet, die maagtabletten kopen, hiermee tijdelijk hun bezwaren wegslikken en naderhand pas naar hun dokter gaan? Hoe vaak wordt niet een tabletje tegen hoofdpijn ingenomen? De Zwitsaletten-campagne, die kortgeleden werd gevoerd, bewijst wel dat dit middel in ieder huis gebruikt zal worden en de walgelijke reclame met Marsil-bonbons, met een dikke en dunne dame in de vorm van een beeld-

roman toont overduidelijk aan, dat het slikken van geneesmiddelen als gevolg van reclame onrustbarende vormen aanneemt.

Is dit de schuld van verkeerde sociale wetgeving, dus van de ziekenfondsen? Neen, zeker niet, deze prachtige sociale instellingen hebben voor menige zieke de kosten gedragen voor de hulp van arts, apotheker, ziekenhuis en sanatorium.

De oorzaak ligt ergens anders en wel hier: het volk is niet in staat waarheid en leugen van elkaar te onderscheiden en het is begrijpelijk, dat mensen met klachten het eerst proberen met een middeltje uit krant of tijdschrift, dat voor iedereen te koop is.

Geneesmiddelen kan een ieder, die dat wil, ongelimiteerd kopen bij personen, die zelf leek zijn op dit gebied als drogisten, kruideniers en kappers.

Ware dit laatste niet het geval, dan was de stroom van merkartikelen voor jan en allemaal spoedig opgedroogd en om dat te bereiken is een juiste wettelijke regeling aangaande verkoop van geneesmiddelen of wat daarvoor door gaat noodzakelijk. Het wordt meer dan tijd, dat geneesmiddelen uitsluitend in handen komen van deskundigen en dat hun aflevering aan banden gelegd wordt.

Zolang wij blijven voortdobberen met de wet van 1865 zullen de resultaten niet in overeenstemming zijn met wat we mogen verwachten van wetten en besluiten, die behalve sociaal verantwoord tevens bedoeld zijn om de volksgezondheid te bevorderen.

Naast de sociale wetten behoort een goede wet op de artsennijbereidkunde zo spoedig mogelijk van kracht te worden om het volk te beschermen tegen spelbrekers in de vorm van markt-schreeuwers, onbevoegde geneesmiddelenverkopers en reclame-makende fabrikanten.

REIJERS.

Uit een advertentie:

KUNSTGEBITTEN voor ieders beurs. „Pijnloos trekken terwijl U slaapt”. Weesperzijde 8, Amsterdam.

Hoe lang zullen wij dergelijke advertenties van kunstgebit-fabrieken nog in de pers aantreffen?

Overheidsinstanties, die voor onze volksgezondheid moeten waken, ontwaakt!

VITA MINOL D¹ -OPLOSSING

De politie te Vlaardingen heeft op de markt een geneesmiddel in beslag genomen, bestaande uit een flesje met bruine vloeistof genaamd Vita Minol D¹ met een gebruiksaanwijzing erbij, waarboven is te lezen: „systeem Prof. Hahneman” en „Complex homoeopathie” (de spelfouten zijn authentiek en spreken voor zichzelf!)

Het aantal ziekten dat met die vloeistof „genezen” wordt is zeer talrijk en deze variëren van bloedarmoede tot slapeloosheid toe. De reclame is natuurlijk uitbundig. De bruine druppeltjes, op de markt gebracht door de zogenaamde Vita Minol-Centrale, Coolschedwarsstraat 5 te Rotterdam helpen zowel moeders als kinderen aan nieuw, zuiver bloed.

De Vlaardingse politie heeft goed werk verricht door dit „medicijn” in beslag te nemen. Goed zo, politie! Hartelijk dank aan de collega, die ons de druppeltjes heeft doen toekomen. Bij het onderzoek bleek, dat er niets waardevols in te ontdekken is, het is een verdunde oplossing van ijzersaccharaat in water bijgekleurd met caramel, de waarde is nihil. Dat hoeft ook geen verwondering te wekken en de misleidende reclame, als zouden we met een vitamine-houdende oplossing te doen hebben, is al heel doorzichtig. Het dagelijks voedsel bevat meer vitamines dan een emmer vol van dit bocht, dat nota bene nog tegen bederf bewaard wordt doordat er benzoëzuur aan toegevoegd is. Blijkbaar vindt de kwakzalver, die de druppeltjes verkoopt, het zonde als zijn „geneesmiddel” voortijdig aan het gisten gaat. Een andere reden kan de toevoeging van benzoëzuur niet hebben!

De prijs van f 1,— per flacon à 100 cM³ is verre van homoeopathisch en de winst erop maakt is erger dan woeker.

De geneeskundige „raadjes” op het ingesloten papier zijn evenzo vele bedrieglijke voorstellingen en bij de wet verboden.

Hoe lang zal het nog duren, dat kwakzalvers op markten hun tegen bederf geconserveerde, volkomen nutteloze watertjes tegen fantastische prijzen aan de goe-gemeente met leugenachtige reclame verkopen?

Hebt U last van aardstralen?

ZANDVOORT. — Burgemeester Mr H. M. van Fenema zal binnenkort in het college voorstellen ziekenhuizen en scholen in zijn gemeente op „aardstralen” te laten onderzoeken door een bevoegd bekend staand wichelroedeloper.

De burgemeester van Zandvoort is ongetwijfeld een zeer actief en vooruitstrevend man. Hij heeft vroeger het raadhuis ter plaatse al eens laten zuiveren van „aardstralen”, omdat iedereen daar ziek werd. Het bleek toen, dat alle ambtenaren precies in kruisingen van aardstralen zaten. Thans is men bezig om de dorpskern van Zandvoort te ontstralen. Daarna komen de scholen aan de beurt. Doch tot op heden heeft de wetenschap zich nog afzijdig gehouden van de enkele enthousiasten, die van mening zijn, dat aardstralen gevaarlijke en geheimzinnige tegenstanders van de mens genoemd moeten worden. Waarschijnlijk met reden. Niemand zal willen ontkennen dat de wetenschap aan het einde van haar latijn is, doch zij heeft te waken tegen het optreden van occultisten die blijkbaar geheel op eigen gelegenheid kwalen ontdekken en geneesmiddelen toedienen. Er lopen in ons land heel wat aardstralenmaniakken rond. Daarover vertelt een medewerkster ons iets:

Slaapt u onrustig? Bent u ongemotiveerd prikkelbaar? Lijdt u, en dat alles zonder voldoende psychische of fysieke grond aan benauwdheden? Kortom, is er bij u dat ondefinieerbare gevoel dat u door cosmische invloeden in mootjes wordt gehakt en tot saucijsjes gedraaid? Laat dan de wichelroede komen, want uw huis staat op aardstralen!

Elke kwaal streeft echter naar genezing. Zo staken dan ook de geleerden de koppen bij elkaar en besloten broederlijk tot 't nemen van een experiment. Na druk gewichel ontdekte men een plaats waar aardstralen zaten.

De mannen der wetenschap draafden aan met in kooitjes gesloten muizen en wachtten in spanning de reacties van het dierlijke element af.

Het duurde niet lang of de lieve bestjes begonnen alle tekenen van onrust te vertonen met verwoede pogingen tot uitbraak. Men opende de kooitjes en het gehele muizenconcern zocht een goed heenkomen naar betere regionen waar de wichelroede geen wantoestanden vermocht te constateren.

Eén klein grijs muisje echter was kalm in haar open hokje blijven zitten, gezellig peuzelend aan een korstje brood met kaas.

Vanaf het eerste begin, scheen zij geen hinder te hebben ondervonden

van magnetische invloeden en zeer op haar gemak, maakte zij zich, na het feestmaal, gereed een behagelijk tukje te doen.

Paniekstemming onder de wetenschap!

De muis werd onderzocht, doch vertoonde geen enkele afwijking.

De geleerden betten hun druppelend voorhoofd met badlakens, totdat een idee ontkiemde aan hun afgetobde hersenen.

Men onderzocht de kooitjes en wat bleek nu? Alle kooitjes hadden bliken of gewoon planken vloertjes, alleen onze uitzonderlijke muis, die om aardstralen lachte, had een mooi triplex vloertje bezeten, helemaal per ongeluk.

Nieuwe experimenten met de muizen!

Resultaat: Triplex is het enige soort hout dat geen aardstralen doorlaat!

Ik heb in onze stad gezocht naar eventuele slachtoffers van een aardstraal-invasie die-het-zelf-wisten! Want duizenden lopen er onwetend rond zonder ook maar enigszins de oorzaak te vermoeden van al hun narigheden.

Ik vond er twee!

Ten eerste onze collega, mevrouw van O.

Slecht slapend, ten prooi aan benauwdheden en nervositeit, hulde zij zich, na een vruchteloos doktersconsult, in een geheimzinnig waas, daarbij lang en ernstig mediterend.

Na rijp beraad, besloot zij handtas-telijk te worden en wierp zich op de wichelroede, waarmee tussen twee haakjes slechts enkele uitverkorenen weten om te gaan. Zij „wist” het!

Een stroom werd ontdekt in haar slaapkamer.

Resoluut ijelde onze collega naar de timmerman en kocht (zwart?) een flinke plaat triplex waarop nu haar bed kwam te staan.

Sindsdien slaapt het slachtoffer de slaap der engelen en is zó opgefleurd, dat zij er tien jaar jonger uitziet, waarop ze kapper, naaister en tandarts in de arm genomen heeft die haar nog tien jaar jonger hebben gemaakt.

Als ze niet oppast staat ze zó weer in de kinderschoenen!

Een andere stadgenoot, de heer R., ijverig zoeker naar alle mogelijke parapsychologische verschijnselen, verheugde zich in 't bezit van twee zoontjes, de één een gezonde boy met opgewekt humeur, de jongste, een bleek, nerveus ventje dat niet groeien wilde, lastig portret, waar niets mee aan te vangen viel en schreeuwen geen gebrek als hij naar bed moest.

„Verschil van karakter” peinsde de heer R., totdat het niet zo waanzinnige idee van aardstralen bij hem opkwam.

Gewichel! Een stroom liep onder het kinderbed. Leverantie van een triplex-plaat!

De eerste avond schreeuwde de jongen nog, doch sliep 's-nachts als een roos en ontwaakte fris en monter. De volgende avond was 't gejengel verdwenen. Het kind ging voortaan graag naar bed, verloor zijn lastig humeur en is in drie weken vier pond aangekomen.

Weldra zullen er annonces verschijnen in deze zin: „Is uw kind lastig? Triplex brengt uitkomst!” Ik heb zo'n vaag vermoeden, dat er in de toekomst grote schaarste zal komen aan triplex en dat de prijzen van deze grondstof schandalig zullen stijgen. Zonder nog te spreken van het buitenkansje voor onze schatkist, als de minister er belasting op gaat heffen.

Misschien krijgen we dan ook deviezen..... om in het buitenland triplex te gaan kopen.

Hamstert vóór het te laat is.

Elizabeth-Petra Plantenga

„Vraag Uw Dokter”

Deze drie woorden ontleend aan de reclame voor de MARSIL-vermageringsbonbons, zijn blijkbaar bedoeld om vertrouwen te wekken bij het publiek, dat ten onrechte veronderstelt, dat die dragées in de medische wereld bekend zijn en door deze beschouwd worden als te zijn een onschuldig middel, dat vrij verkocht mag worden aan een ieder die er om vraagt.

Een geval uit de practijk moge de ogen openen van velen, die zich door de reclame, meer speciaal door de zin „vraag Uw dokter”, in de waan laten brengen dat het publiek door dergelijke reclame inderdaad de dokter raadpleegt alvorens tot het gebruik van de vermageringsbonbons over te gaan. Kortgeleden werd mij gevraagd wat die dragées bevatten. Een apotheker uit Limburg kreeg een internist aan de telefoon, die een patiënte in behandeling had, die Marsil-bonbons had gebruikt en dit angstvallig voor haar dokter verzweeg, terwijl zij toch bij hem kwam met klachten. Na vele malen uitvragen kwam het hoge woord er uit: MARSIL.....!

Wat zien we hier? We zien dat het de dokter grote moeite heeft gekost om te weten te komen dat patiënte een middel gebruikte dat in de krant wordt aanbevolen en in welke reclame staat geschreven: „vraag Uw dokter”.

Dit bewijst dat het raadplegen van de arts achterwege gelaten wordt en dat dat kleine zinnetje van drie woorden nergens anders toe dient, dan om het publiek valselijk voor te spiegelen, dat het geen kwaad kan om een vermageringskuur te beginnen. De dokter, die dit geval meemaakte, was zeer te-

Over de vrije verkoop van slaapmiddelen

Het aantal slaapmiddelen, dat voor jan en alleman gemakkelijk te verkrijgen is, is weer schrikbarend groot en het is nog steeds groeiende. Geen wonder, in een tijd als deze is slapeloosheid een veel voorkomende kwaal en het is begrijpelijk, dat de vraag naar zogenaamd onschuldige slaapmiddelen zeer groot is. Met opzet zeg ik: „zogenaamd onschuldige slaapmiddelen” want onschuldig zijn zij nooit! Niet alleen omdat de meeste van die middelen sterk werkende geneesmiddelen zijn, maar ook omdat zij aanleiding kunnen geven tot verslaving. De nadelige gevolgen openbaren zich doorgaans pas na langer gebruik en de goedgelovige geregelde gebruiker van zo'n „onschuldig” middelje merkt eerst als het te laat is hoe onverstandig het is op eigen initiatief slaapmiddelen in te nemen.

Kortgeleden vertelde mij een zenuwarts, dat hij een patiënt in behandeling had, die zijn vertrouwen in de reclame voor Diacid-tabletten heeft moeten bekopen met zwaar lichamelijk letsel. Genoemde zenuwarts had aanvankelijk moeite met het stellen van de diagnose en vond het noodzakelijk, dat de patiënt werd opgenomen in een ziekenhuis. Al heel spoedig werden zogenaamde onthoudingsverschijnselen waargenomen omdat de zieke, die nu onder strenge controle stond, niet naar zijn dagelijkse slaapmiddel kon grijpen. Deze onthoudingsverschijnselen waren voor de arts aanleiding om te informeren of zijn patiënt slaapmiddelen gebruikte en zo ja, welke. Met veel moeite lukte het hem van familieleden te weten te komen, dat hij te maken had

recht hevig verontwaardigd over reclame die een averechtse uitwerking heeft en waarin de naam van de doktoren misbruikt wordt om winst te maken. De fabrikant moet niet doen alsof hij niet weet, dat theorie en practijk in zo'n geval sterk van elkaar verschillen en dat het „verwijzen” naar de doktoren uitgelegd moet worden als „wijzen naar de doktoren”, die de samenstelling van die vermageringsdragées doorgaans niet eens kennen voordat patiënten met klachten op hun spreekuur verschijnen. Mag het hun dan lukken de waarheid te ontdekken, dan pas kunnen zij de patiënt mededelen, dat het slikken van vermageringsmiddelen slechts onder medisch toezicht mag gebeuren.

„Vraag Uw dokter.....” en hij zal het in vele gevallen sterk afraden!

REIJERS

met een geval van verslaving aan Diacid-tabletten, die in de handel worden gebracht door de Diacid-fabriek te Amsterdam.

Het spreekt vanzelf, dat de dokter benieuwd was naar de samenstelling van die Diacid-tabletten, te meer, daar het slachtoffer deze gekocht had nu eens bij een drogist en dan weer bij... een kruidenier!

Op verzoek van de medicus werden de tabletten onderzocht en zij bleken naast vulstof te bevatten: diaethyl broomacetylureum, vroeger in de handel onder de naam Adalin, een stof voor welke de Pharmacopee maximale giften opgeeft en die uitsluitend op medisch advies ingenomen behoort te worden.

In het kartonnen kokertje, waarin het buisje met tabletten verpakt was, was nog een briefje waarin stond, dat de fabrikant zijn middel gaarne toezond aan degene, die het wilde hebben, zulks om eventuele liefhebbers voor zijn slaaptabletjes te kunnen bedienen in oorden, waar geen kruidenier of drogist is, die Diacid-tabletten verkoopt.

Een poos geleden kreeg schrijver een folder in handen met reclame voor Tidoernal*), een slaapmiddel, dat Broomisovalerianyl-ureum bevat en nog gevaarlijker is dan het hierboven beschreven Diacid. Hoewel dus tegen eigenmachtig gebruik van dergelijke sterk werkende en tot verslaving aanleiding gevende middelen gewaarschuwd dient te worden en de vrije verkoop streng verboden werd het Tidoernal aangeprezen met de volgende woorden: „Een wijs man, die niet slapen kan, neemt Tidoernal van Oude Wal.”

Fabrikante maakt aldus misleidende reclame voor een lang niet onschuldig slaapmiddel.

Onnodig is het, te betogen, dat de vrije verkoop van barbituurzuurderivaten onder schoonklinkende fantasienamen lijnrecht in strijd is met het bevorderen of op peil houden van de volksgezondheid. Het gebruik van deze slaapmiddelen leidt gemakkelijk tot gewonteslikkerij, wat alleen voor de winstgevende zaak van de fabrikant voordelig is.

In een goed geordende staat, met behoorlijke wetgeving, worden slaapmiddelen uitsluitend verstrekt op gezag van de arts en is de vrije verkoop van geneesmiddelen een handeling, die strafbaar is.

REIJERS.

*) Tidoer, Maleis voor slapen.